

Historický spolek Liechtenstein

Život v právu i v bezpráví

JUDr. Emil Sobička a profesor František Weyr

Ing. Pavel Juřík

Historický spolek Liechtenstein
2017

Obsah

Poděkování	3
Úvod	4
1. JUDr. Emil Sobička	5
Začátek právnické praxe.....	6
Kauza: Strahovský klášter	6
Období okupace.....	7
Advokátem po osvobození ČSR	9
Případ „kníže Liechtenstein“	9
Malé historické ohlédnutí.....	10
Konfiskace majetku Liechtensteinů a dalších lichtenštejnských občanů	11
Likvidace advokátní kanceláře JUDr. Emila Sobičky	14
Období po únoru 1948 v advokacii	14
Likvidace advokátní kanceláře.....	14
Práce na americkém velvyslanectví	16
Zatčení	16
Další obvinění	17
Zmanipulované výpovědi.....	17
Výslechy svědků	18
Žaloba na JUDr. Emila Sobičku a „jeho skupinu“	20
Zajištění a propadnutí majetku	21
Zinscenované jednání Nejvyššího soudu	21
Výkon trestu JUDr. Emila Sobičky.....	22
Amnestie z roku 1960	24
Život po propuštění na svobodu	25
Rehabilitace - rok 1969	25
Zrušení rehabilitace	27
Autor poutavých knih.....	28
2. Profesor František Weyr.....	30
Sloup československého práva.....	30
Obrazová příloha	33
Použitá literatura	47
Periodika, internet	47
Prameny.....	47

Poděkování

Děkuji všem jednotlivcům i institucím, které mi pomohli zmapovat životní osudy dvou významných československých právníků první poloviny 20. století. Zejména pak děkuji rodině JUDr. Emila Sobičky: jeho synovi panu Eduardu Sobičkovi a dceři paní Marii Kohoutové a jeho vnukům Ondřeji a Ivanovi Sobičkovi a Davidu Kohoutovi, za poskytnutí cenných informací a fotografií. Dále děkuji Národnímu archivu České republiky v Praze, archivu České advokátní komory a Archivu bezpečnostních složek České republiky, za pomoc při vyhledání archivních dokumentů.

Autor

Úvod

Problém nezákonné konfiskace majetků občanů neutrálního Lichtenštejnského knížectví v roce 1945 v Československu, patří k nevyřešeným otázkám nejen české novodobé historie, ale i přítomnosti. Promítají se v něm historiky a právníky doložená historická fakta, s nepravdivými informacemi, které po roce 1945 vyhovovaly některým politikům a zejména komunistům, s aspekty vnitrostátního a mezinárodního práva, s principy morálky a slušnosti.

V červnu 1945 se do osudů zbývajících majetku rodu Liechtensteinů na území ČSR aktivně zapojil jeden z nejlepších pražských advokátů JUDr. Emil Sobička. Pocházel z rodiny, která se po několik generací zabývala právem a historií a patřila ke kulturní elitě. Po svých předcích zdědil nadání pro jazyky, cit pro právo, mimořádnou paměť a literární nadání.

Od července 1945 do února 1948 se mu podařilo po složitém boji s úřady a soudy obhájit právní nároky svých klientů – Liechtensteinů – na konfiskovaný majetek. V únoru 1948 zbývalo již jen dohodnout výši finančního odškodnění nejen pro Liechtensteiny, ale pro všechny občany za obou světových válek neutrálního Lichtenštejnského knížectví. Přišel ale tzv. „vítězný únor“, tedy komunistický převrat, který v Československu nastolil totalitní režim. Zlikvidována byla ihned nezávislá advokacie, soudy i právnické fakulty.

Komunistům nepohodlná advokátní kancelář JUDr. Emila Sobičky byla akčním výborem advokátní komory v Praze zlikvidována mezi prvními už 8. března 1948. Liechtensteinové ztratili svého právního zástupce, doktor Sobička zaměstnání. Koncem roku 1948 získal práci na americkém velvyslanectví v Praze, kde pracoval až do roku 1954, kdy byl zatčen. Ve vykonstruovaném procesu byl v březnu 1955 odsouzen s dalšími dvěma údajnými členy „své podvrtné skupiny“ za trestné činy velezrady a vyzvědačství k trestu odnětí svobody na 20 let, k propadnutí majetku a ztrátě občanských práv na 10 let. Nikdo z odsouzených se jmenovaných trestných činů nedopustil.

V roce 1960 byl amnestován, ale i poté byl STB sledován, jako „lidově-demokratickému zřízení nepřátelský živel“. V roce 1969 byl rehabilitován v plném rozsahu, ale v roce 1975 Krajský soud v Praze nezákonně rozhodl o zrušení rehabilitace. Překvalifikoval obvinění z roku 1954 a uložil mu nižší trest ve výši osm let odnětí svobody. Odvolání neměla smysl. JUDr. Emil Sobička zemřel v lednu 1990.

Do procesu s Liechtensteiny významně zasáhl také jeho prastrýc, přední československý právník, spoluautor československé ústavy z roku 1920, rektor Masarykovy univerzity a několikanásobný děkan její právnické fakulty profesor ústavního práva JUDr. František Weyr. V letech 1945 a 1947 napsal celkem čtyři právnické posudky, které potvrzovaly nezákonnost konfiskací majetku Liechtensteinů. Za nezákonné je považovali i referenti Nejvyššího správního soudu a ministerstev zahraničních věcí, spravedlnosti a financí. V polovině února 1948 se jednalo již jen o výši odškodnění.

Hned po komunistickém převratu byl profesor František Weyr akčním výborem vyhozen ze zaměstnání na právnické fakultě Masarykovy univerzity. Od další perzekuce ho zachránila smrt v červnu 1951. Bylo to necelý půlrok poté, co komunisty zmanipulovaný Nejvyšší správní soud potvrdil konfiskaci majetku rodu Liechtensteinů.

Problematika konfiskace majetku občanů neutrálního Lichtenštejnska je právnicky složitým tématem, kterému v této stručné analýze nemůžeme věnovat dostatečný prostor. Zájemce zde odkazují na odbornou literaturu, která je uvedena v závěru. Tato publikace je připomenutím života JUDr. Emila Sobičky a profesora Františka Weyra, kteří bojovali za spravedlnost a svobodu, za práva svých klientů, tedy i Liechtensteinů a byli za to po 25. únoru 1948 potrestáni. Je to i malá sonda do obecně málo známé problematiky perzekuce advokátů, soudců a právních pedagogů po únoru 1948. Současně to chápou i jako vzdání holdu JUDr. Emilu Sobičkovi a profesor Františku Weyrovi.

1. JUDr. Emil Sobička

Emil Sobička se narodil 1. září 1906 v Praze jako nejstarší syn známého pražského advokáta, knížecího arcibiskupského konsistorního rady **JUDr. Konstantina Sobičky (1878 – 1940)** a **Marie Weyrové (1883 - 1958)**, dcery profesora matematiky Emila Weyra. Jeho otec byl majitelem renomované advokátní kanceláře. Mezi jeho největší klienty patřilo arcibiskupství pražské, svatovítská a mladoboleslavská kapitula, město Smíchov a řada obchodních společností. Měl ještě bratry **Jiřího (1909 - 1988)** a **J. U. C. Eduarda (1911 - 1933)**, který zemřel mlád v době studia práv.

V advokátní kanceláři jeho dědečka JUDr. Josefa Sobičky zahájil v roce 1896 svou praxi mladý právník, budoucí soudce Nejvyššího správního soudu a Stálého rozhodčího soudu v Haagu a prezident republiky JUDr. Emil Hácha. JUDr. Josef Sobička publikoval odborné práce v oboru samosprávy. Jeho dědeček z otcovy strany **JUDr. Josef Sobička (1841 - 1909)** se narodil v Třeboni. Také on byl úspěšný pražský advokát, knížecí arcibiskupský konsistorní rada a jednatel Jednoty právníků v Praze. Mezi jeho klienty patřila např. rodina Vojty Náprstka. I on byl autorem řady odborných právnických prací. Jeho manželkou byla **Anna Maierová (1844 - 1902)**.

Josefův bratr **Jaroslav Sobička (1849- 1922)** byl ředitelem Akademického gymnázia v Praze a později c. a k. zemským školním inspektorem. Oženil se v roce 1898 s **Marií Weyrovou** rozenou **Waniekovou z Domyslova (1860 – 1934)**, vdovou po jeho příteli profesoru matematiky Emilu Weyrovi (viz str. 29). Další z bratrů **JUDr. Václav Sobička (1845 – 1881)** se narodil v Římově u Českých Budějovic. Také on publikoval odborné práce, ale byl i autorem divadelních veseloher. – Zde je vidět velký kulturní a intelektuální potenciál rodiny.

Sobičkův tchán **PHDr. Emil Weyr (1848 – 1894)** byl známý český matematik, profesor Vídeňské univerzity, zakládající člen Jednoty českých matematiků a mimořádný člen Královské české společnosti nauk. Jeho mladší bratr **Eduard Weyr (1852 – 1903)** byl velmi talentovaný matematik, o kterého usilovaly přední evropské univerzity. Jako Čech dal ale přednost Univerzitě Karlově a české polytechnice v Praze.

Manželka Emila Weyra **Marie Weyrová (1860 - 1934)** pocházela z úřednické rodiny. Její otec Mathias Waniek (1811 – 1895) byl zemským stavebním inspektorem. V roce 1875 byl za zásluhy povýšen do rytířského stavu s predikátem Waniek z Domyslova¹. Manželům Emilu a Marii Weyrovým se v roce 1879 narodil ve Vídni syn František Weyr (1879 - 1951), který se zařadí mezi nejvýznamnější československé právníky a profesory práva (viz str. 29) a v roce 1945 se jeho život propojí s dalším právníkem a příbuzným – JUDr. Emilem Sobičkou.

Emil Sobička vystudoval osmileté Akademické gymnázium v Praze Na příkopech (v roce 1945 bylo gymnázium přestěhováno do Štěpánské ulice). Poté se přihlásil ke studiu práva na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, které úspěšně dokončil v roce 1929. Dne 16. 12. téhož roku získal titul doktora práv. Hovořil plynule česky, německy a anglicky, dorozuměl se také italsky a francouzsky. V roce 1931 se oženil s **Janou Schüllerovou (1910 - 1980)**, se kterou měl syna Eduarda a dcery Marii a Hanu.

Od září 1929 do března 1931 vykonával prezenční vojenskou službu u 151. dělostřeleckého pluku v Praze. Do zálohy odešel v hodnosti poručíka. Poté nastoupil jako auskulant u Krajského civilního soudu v Praze, kde pracoval až do začátku roku 1932. Pro své schopnosti dostal nabídku stát se čekatelem na soudce a 23. února 1931 vstoupil do státních služeb a složil přísahu.² Nakonec se ale rozhodl pokračovat v advokátní praxi svého otce.

¹ Petr Mašek, Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti, Díl II., ARGO 2010, str. 425

² Dopis Presidia Vrchního soudu v Praze č. j. Přes. 7652 4/31-m ze dne 23. února 1931 s poznámkou o složení

Začátek právnické praxe

JUDr. Emil Sobička nastoupil 2. března 1932 jako koncipient do advokátní kanceláře svého otce, který byl právním zástupcem pražského arcibiskupství, stejně jako byl i jeho dědeček JUDr. Josef Sobička. V rámci plnění pracovních úkolů často cestoval do zahraničí, např. do Vídně ve věci urovnání finančních otázek hraběte Thun-Hohensteina, v roce 1936 jednal v Římě o prodeji pozemků kláštera Voršilek v Praze apod.

Byl velmi schopným právníkem a navíc měl jazykové nadání, proto ho otec bez obav posílal na právní jednání. Zastupoval klienty i v Paříži a Bavorsku a na podzim 1938 v Berlíně. Zde měl náročné jednání s nacistou knížetem Egonem Hohenlohe a jeho právním zástupcem Dr. Rudolfem Schecktanzenem, ohledně vrácení náhradové ceny za statek Červený Hrádek pražskému arcibiskupství.

Ve dnech 4. a 5. března 1932 složil advokátní zkoušku u Vrchního soudu v Praze. Po vykonání povinné praxe advokátního koncipienta dopisem z 10. listopadu 1938 požádal Výbor advokátní komory v Praze: „...o zápis do seznamu advokátů se sídlem v Praze, kdež svou advokátní kancelář zamýšlí připojit advokátní kanceláři svého otce JUDra Konstantina Sobičky ...“³ Výbor advokátní komory se na své schůzi 16. března 1939 usnesl přijmout JUDr. Emila Sobičku za svého člena a vyzval ho ke složení advokátního slibu, který složil 23. března 1939. Politicky se neangažoval, byl jen formálním členem Lidové strany, vzhledem k tomu, že mnoho jeho klientů pocházelo z církevních kruhů.

Kauza: Strahovský klášter

I v době okupace si JUDr. Emil Sobička zachoval smysl pro spravedlnost. Asi půl roku po odstoupení Sudet, donutil říšský místodržící pro sudetoněmecké oblasti Konrád Henlein v březnu 1939 strahovský klášter k prodeji revírů Dyleň a Milíkov u Mariánských Lázní a Smrkovec. Jeho zmocněnci Herbert Hawranek a Ferdinand Donath pod pohrůzkou konfiskací a deportace do koncentračních táborů donutili strahovského provizora Antonína Lacinu k podpisu smlouvy o prodeji těchto nemovitostí. Ta byla podepsána dne 2.10.1939 v Liberci a k zápisu prodeje do pozemkových knih došlo 4. ledna 1940. Konrád Henlein však kupní cenu nikdy nezaplatil.⁴

Hned po vynuceném podpisu kupní smlouvy, téhož dne 4. 10. 1939 strahovský opat-koadjutor Bohuslav Jarolímek a provizor (hospodářský správce) Antonín Lacina sepsali v Praze v kanceláři JUDr. Emila Sobičky pamětní spis. V něm uvedli, že Strahovský klášter nepřistoupil k prodeji části svého majetku Konrádovi Henleinovi dobrovolně (doslovně se v souladu s ust. § 870 obecného občanského zákoníku z roku 1811 uvádí „na základě důvodné a nespravedlivé bázně“). Tento spis JUDr. Sobička opatroval až do konce okupace.

Doplňme, že Bohuslav Jarolímek v roce 1942 zahynul v koncentračním táboře Dachau a Antonínu Lacinovi byl za odbojovou činnost v roce 1947 udělen Československý válečný kříž 1939. – Tento pamětní spis umožnil po roce 1945 majetek neoprávněně získaný Konrádem Henleinem vrátit strahovskému klášteru, když komunisté a jejich přísluhovači ho považovali za německý konfiskát.

přísahey 30. 2. 1931 (viz obr. příloha)

³ Dopis JUDr. Emila Sobičky Výboru advokátní komory v Praze z 10. 11. 1938, Archiv ČAK, spis JUDr. Emil Sobička

⁴ Causa Kynžvart, <http://www.strahovskyclaster.cz/causa-kynzvart>

Období okupace

Na začátku okupace se doktor Sobička snažil pomoci své příbuzné Marii Justové získat doklady o nežidovském původu. Paní Justová byla podnikatelkou na Václavském náměstí v Praze 2. „Árijský“ (nežidovský) původ musel prokázat i on, chtěl-li se i nadále věnovat advokacii. Osobní statečnost prokázal také tím, že v době okupace ukrýval svého kolegu JUDr. Otto F. Reimana, který byl židovské národnosti. Navenek s okupačními úřady jednal korektně. Přestože jeho babičky měly německý původ (ale českou národnost) a okupační úřady mu nabízely říšské občanství, odmítl ho.⁵

Jeho otec zemřel v roce 1940, proto převzal řízení jeho advokátní kanceláře. Stal se také členem správní rady stavební firmy Viktor Beneš a. s. Měl mnoho významných a zámožných klientů, ale neodmítal zastupovat i nemajetné. Zastupoval své klienty i v případě, že neměli na zaplacení palmáře.⁶

Po smrti pražského arcibiskupa kardinála Karla Kašpara (1870 - 1941) v dubnu 1941 byl JUDr. E. Sobička požádán proboštem Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze ThDr. Antonem Franzem a generálním vikářem ThDr. Bohumilem Opatrným (1880-1965), aby převzal řízení Knížecí arcibiskupské kanceláře, namísto centrálního ředitele Dr. Šimka, který musel odejít z rasových důvodů.

Z titulu této funkce byl v úředním kontaktu s protektorátními a okupačními úřady. Nový arcibiskup nesměl být zvolen, proto arcibiskupství řídil generální vikář Bohumil Opatrný až do listopadu 1946, kdy se stal novým pražským arcibiskupem Josef Beran (1888 - 1969), rektor arcibiskupského kněžského semináře v Praze (od roku 1942 byl vězněn v Terezíně a koncentračním táboře Dachau).

V polovině roku 1941 byl JUDr. Sobička předvolán na gestapo k vrchnímu kriminálnímu tajemníkovi SS-Untersturmführerovi Kurtovi Oberhauserovi (1903 – 1947)⁷, který měl na starost vztahy Úřadu protektora s církvemi. Zajímal se o to, jak získal místo centrálního ředitele a jaké má příbuzné. Upozornil ho, že si německé úřady přejí, aby vykonával svou práci, a že ho považují za „komisařského arcibiskupa“. Že to odmítl ho nezajímalo, měl „zodpovídat za správný chod věcí“. O rozhovoru ihned informoval své zaměstnance, i kapitulního vikáře Bohumila Opatrného. Ten ho požádal, aby se snažil s Oberhausenem vycházet po dobrém a zamezil násilným zásahům gestapa do administrativy arcibiskupství, jako se tomu stalo v Olomouci.

Koncem roku 1941 byl JUDr. Emil Sobička zatčen gestapem a odveden ke Kurtovi Oberhauserovi.⁸ Ten na něj vyvíjel nátlak, protože od něj chtěl osobní, politické a hospodářské informace, které se týkaly katolické církve, pražského arcibiskupství a jeho zaměstnanců. Sobička byl nakonec propuštěn na svobodu, gestapo se ho zatčením snažilo zastrašit a přimět ke spolupráci. To se mu ale nepodařilo. Sobička se spolupráci s gestapem různou formou bránil. Proto byl v letech 1941- 1945 opakovaně vyšetřován gestapem. Celkem pětkrát byl předvolán k výslechu a 27krát byl telefonicky dotazován na různé oblasti zájmu gestapa. Všechny otázky se týkaly politiky a hospodářství pražského arcibiskupství.

⁵ Zpráva úseku 1 z 21. 6. 1951 pro velitele státní bezpečnosti, A-sine/10129-42/20-51, ABS

⁶ Nejvyšší soud ČSR, 16. 3. 1955. str. 6

⁷ Kurt Oberhauser byl členem SS a NSDAP. Od 15. března 1939 pracoval na gestapu v Praze jako referent v židovském oddělení, od září jako vrchní kriminální tajemník pro židovské, církevní a zednářské záležitosti. Pronásledoval české duchovní, vedl vyšetřování příslušníků pravoslavné církve, kteří ukrývali v kryptě chrámu sv. Cyrila a Metoděje parašutisty, kteří provedli atentát na Heydricha. Nechal rozpustit řády benediktinů a milosrdných bratří. Byl znám brutalitou při výsleších. Většina ze zatčených byla bez soudu poslána do koncentračních táborů. V dubnu 1947 byl Kurt Friedrich Oberhauser odsouzen k smrti a popraven.

⁸ Tamtéž

JUDr. Sobičku opakovaně navštěvoval také úředník v Úřadu říšského protektora Bauer. Projednával s ním různé církevně-politické otázky. Po atentátu na Reinharda Heydricha v červnu 1942 se snažil Bauera odradit od požadavku okupantů, aby katolická církev vydala pastýřský list „...povzbuzující věřící k loajalitě k Říši.“ Pastýřský list byl nakonec po silném nátlaku vydán, pod hrozbou represí okupační moci a současně s příslibem propuštění některých vězněných kněží a biskupů. O tomto jednal Sobička s olomouckým arcibiskupem ThDr. Leopoldem Prečanem (1866 - 1947) na Svatém Kopečku u Olomouce.

Kličkováním a zatajováním informací se JUDr. Sobičkovi podařilo zabránit zatčení několika zaměstnanců arcibiskupství. Sobička zodpovídal celkem za asi 250 pracovníků a ty před gestapem dovedně chránil. Žádný z nich nebyl zatčen.⁹ Záměrně, jako ústřední ředitel, nezastupoval arcibiskupství v soudních sporech v době protektorátu, aby se vyhnul konfliktu zájmu.

Advokátní kancelář JUDr. Emila Sobičky měla od roku 1939 mnoho klientů, kteří uprchli ze Sudet. Zaměstnávala deset pracovníků. Byli jimi kromě dr. Sobičky JUDr. Jiří Palacký, JUDr. Jiří Pšenička, JUDr. Otto Reiman, JUDr. Jiří Langer a pět sekretářek: Božena Kryštofičová, Růžena Sauermannová, Anna Macháčková, Alžběta Hyanková a Anna Wurmová.

JUDr. Emil Sobička byl výborný společník, měl velký rozhled a zájem o kulturu. Hrál dobře karty – bridž, a proto se scházel s jeho hráči v Praze na společenských schůzkách. Do této skupiny patřil hrabě Leopold Sternberg (majitel zámků Častolovice a Zásmuky), Jiří Weyr (majitel hotelu Ambassador), hrabě František Nostitz, hrabě Josef Kinský nebo bankovní úředník a od roku 1945 rakouský vyslanec v ČSR Adrian Rotter.

Podle vzpomínek JUDr. Františka Schönnborna za květnového povstání v roce 1945 stavěl se svou matkou v Praze barikády. Mnohem významnější byla ale jeho pomoc britským zajatcům, kteří se nacházeli v budově kasáren na náměstí Kinských. Na konci pražského povstání se vypravil k americké armádě u Plzně, aby dojednal jejich rychlou evakuaci z Prahy. Řada zajatců byla nemocná a potřebovala pomoc.

Americká armáda jeho pomoc uvítala a 10. května 1945 mu poskytla mu nákladní vozidlo k transportu a první pomoc pro zajatce. Pro jednání s úřady a s americkými vojenskými jednotkami, ho major W. B. O'Connor z 953. praporu dělostřelectva US Army vybavil písemným potvrzením (viz obr. příloha). Evakuace zajatců proběhla bez větších problémů. Dne 10. května mu československé vojenské úřady vydaly povolení nosit zbraň, jako poručíkovi v záloze (viz obr. příloha).

⁹ Nejvyšší soud ČSR, 16. 3. 1955, 1 T 13/55, str. 2

Advokátem po osvobození ČSR

Advokátní kancelář JUDr. Emila Sobičky po osvobození ČSR v květnu 1945 rozšířila svou klientelu, v souvislosti se změnou politických a hospodářských poměrů. Mezi jeho klienty byla řada významných podnikatelů, zahraničních firem, aristokratů, církevních řádů a dalších. V dubnu 1947 požádal o prodloužení a rozšíření svého cestovního pasu, v žádosti napsal: „*Uvádím, že moji zahraniční klienti nalézají se v Anglii, Australii, Dánsku, Francii, Holandsku, Kanadě, Liechtensteinsku, Norsku, Rakousku, Švédsku, Švýcarech a v U. S. A.*“¹⁰ K žádosti přiložil namátkou vybrané spisy: „... z nichž patrně, že se jedná o závažné otázky značného hospodářského významu“.

JUDr. Otto František Reimann (nar. 13. 3. 1911), pražský obchodní zástupcem lichtenštejnské firmy COPREX a bývalý koncipient v advokátní kanceláři JUDr. Sobičky, ve své výpovědi ze října 1955 uvedl, že advokátní kancelář jeho zaměstnavatele zastupovala církevní řády, aristokracii, velkostatkáře a významné továrníky. „*Pokud se pamatuji byl to kníže Liechtenstein, hrabě Wilczek z Ostravska, hrabě Leopold Sternberg ze Zásmuk, velkostatkář Josef Götzl - Odkolek z Konárovic u Kolína a další ...*“. Zastupoval také některé zahraniční koncerny jako byl např. americký Soccony Vacuum Oil Company (rafinérie v Kolíně), filmový koncern Mopexas, United Shoe Machinery Co. a další.

Doktor Sobička byl advokátem také Arnošta Schwarzenberga (1892 – 1979) z orlické sekundogenitury rodu, jehož majetek chtěli komunisté zkonfiskovat na základě Benešových dekretů. Činili tak proto, že se při sčítání lidu v roce 1930 přihlásil k německé národnosti. Zdůvodňoval to mateřským jazykem matky. Arnošt Schwarzenberg byl znám jako český občan a vlastenec, který se za okupace zapojil do boje proti Třetí říši. Hlásil se k české národnosti, odebíral přidělové lístky pro české občany protektorátu.

V květnu 1945 se aktivně účastnil pražského povstání.¹¹ Jeho národní spolehlivost potvrdil MNV v Tochovicích, kde bydlel a dosvědčovala ji řada osobností. Komunisté přesto vyvolali dlouholetý právní spor, který ukončil až „*Vítězný únor 1948*“, po kterém byl princův majetek zkonfiskován. Arnošt Schwarzenberg byl v roce 1951 lživě obviněn, že hledal místo pro vybudování ilegálního letiště. Byl odsouzen na 10 let do vězení jako „*typický příklad vyhlazené třídy*“¹². Společensky se JUDr. Emil Sobička stýkal také s Karlem VI. Schwarzenbergem a jeho bratrem Františkem nebo hrabětem Františkem Kinským a jeho syny.

Případ „kníže Liechtenstein“

Do života pražského advokáta JUDr. Emila Sobičky zasáhly po květnu 1945 konfiskace nebo znárodnění majetku jeho dlouhodobých klientů, i těch, kteří se jeho klienty stali po 2. světové válce. Jeho největším právním případem se stal knížecí rod Liechtensteinů. Ačkoli byli občany neutrálního Lichtenštejnského knížectví a měli národnost lichtenštejnskou, byli označeni za Němce. Přestože se jednalo o případ složitý a politicky citlivý, podařilo se ho JUDr. Sobičkovi a profesorovi Weyrovi dotáhnout úspěšně téměř do konce, nebýt tzv. „vítězného února“.

¹⁰ Žádost JUDr. Emila Sobičky z 23. 4. 1947 Advokátní komoře v Praze, Archiv ČAK, osobní spis JUDr. Emil Sobička

¹¹ SOA Třeboň, RA Schwarzenberg, Arnošt Schwarzenberg doplněk, karton č. 1, sign. I-a-16, fol. 31

¹² Juřík Pavel, Jihočeské dominium, Rožmberkové, Eggenbergové, Schwarzenbergové a Buquoyové v jižních Čechách, Libri, Praha 2008, str. 290

Malé historické ohlédnutí

Liechtensteinové přišli do českých zemí již v roce 1249, kdy jako dar za podporu moravského markraběte Přemysla Otakara dostal Jindřich I. z Liechtensteina Mikulov a obce v okolí. Zde Liechtensteinové vybudovali hrad, na kterém pobýval např. král Václav IV. po svém útěku ze zajetí ve Vídni 11. listopadu 1403 poté, co ho na něj z Vídně bezpečně dopravil Jan II. z Liechtensteina.

Karel I. z Liechtensteina (1569 - 1627) a jeho bratr Maxmilián (1578 - 1643) se v letech 1596 a 1597 oženili se sestrami Annou a Kateřinou, které zdědily rozsáhlý majetek Černoohorských z Boskovic na Moravě (Černá hora, Úsov a Bučovice). Karel I. byl hofmistrem císaře Rudolfa II., ale když viděl jeho neblahou politiku, tak ačkoliv byl katolík se v zájmu země spojil s nekatolickou opozicí proti němu. Po vypuknutí stavovského povstání v roce 1618 se marně snažil najít kompromis mezi stavy a panovníkem a jeho majetek na Moravě byl v roce 1619 zkonfiskován.

Po bitvě na Bílé hoře se jako císařský komisař snažil o obnovu země a ochranu obyvatelstva proti excesům císařských armád. Císař a král Ferdinand II. ho jmenoval předsedou tribunálu „*nad rebely*“. Karel I. tuto roli odmítal a žádal, aby se do čela postavil císař nebo některý z jeho bratrů. Když byl jeho návrh odmítnut, několikrát podal rezignaci, která byla zamítnuta. Když měly být vyneseny rozsudky nad povstálými šlechtici a měšťany, žádal pro všechny milost. Nakonec bylo provedeno 27 rozsudků smrti.

Doplňme, že Karel I. z Liechtensteinu byl nejen výborným diplomatem a politikem nebo mecenášem umění, ale také vynikajícím hospodářem. Např. v roce 1599 koupil předlužené panství Plumlov s městem Prostějovem, které patřilo Pernštejnům. Měšťané mu byli vděční, protože je zbavil vrchnosti, za jejíž dluhy ručili a on sám podporoval rozvoj města. Další majetky získal Karel I. po roce 1620 jako náhradu za vojenské výdaje od Ferdinanda II. nebo je koupil jako konfiskáty (např. černokostelecké panství Smiřických od Albrechta z Valdštejna v roce 1622).

Proč zde o tom hovoříme? Protože v následujících staletích byl právě falešně vykládaný život knížete Karla I. opakovaně použit jako důvod pro „*exemplární*“ potrestání Liechtensteinů za první pozemkové reformy a po osvobození ČSR v roce 1945.

Přitom Karlovi potomci se významně zasloužili o rozvoj hospodářství, štědře podporovali kulturní a sociální projekty. Příkladem byla Karlova pravnučka Marie Terezie provdaná vévodkyně savojská, která po roce 1712 povznesla černokostelecké panství, jež bylo stále po třicetileté válce rozvrácené a jen asi 1/3 domů byla osídlena. Investovala zde značné sumy peněz, štědře udělovala peněžní a materiální podpory, zavedla bezplatnou povinnou školní docházku několik desetiletí před císařovnou Marií Terezií apod. – Katolická církev proto uvažuje o jejím blahořečení.

Z dalších významných členů rodu Liechtensteinů připomeňme např. Aloise I. (1759-1805) a jeho bratra polního maršála Jana I. (1760 - 1836), kteří vybudovali Lednicko-valtický areál. Janův vnuk Jan I. zvaný Dobrotivý (1840 - 1929) byl jedním z největších mecenášů 19. století v Evropě. Podporoval lékařský a historický výzkum, založil v roce 1906 první přírodní rezervaci na Moravě (Šerák-Keprník), vybudoval první lesnickou školu a muzeum na zámku v Úsově, daroval muzeím a galeriím ohromné množství cenných uměleckých děl. Na svůj náklad vybudoval nebo opravil stovky kilometrů silnic, podpořil stavbu škol, radnic nebo nemocnic (např. Valtice, Krnov).

Jeho mladší bratr a pozdější vládnoucí kníže František I. (1853 - 1938) byl schopným diplomatem. Jako císařský vyslanec v Rusku se v letech 1894 a 1899 snažil o zabránění hrozícímu konfliktu mezi oběma monarchiemi. K velké nelibosti militaristických kruhů se mu dokonce podařilo zorganizovat dvě schůzky císaře Františka Josefa I. a cara Mikuláše II. ve Vídni a St. Petěrburgu v letech 1896 a 1897. Jeho odpůrci nakonec dosáhli toho, že byl z místa vyslance odvolán. Arcivévoda František

Ferdinand d'Este s ním počítal ve své připravované rakousko–uherské federaci s funkcí spolkového kancléře.

Za manželku si František I. vzal ovdovělou baronku Elsu von Guttman z židovské rodiny podnikatelů a bankéřů (na Moravě vlastnili zámek a velkostatek Tovačov). Oba vystupovali proti nastupujícímu nacismu, proto kněžna Elsa musela po anšlusu Rakouska 15. března 1938 před gestapem tajně uprchnout do Československa.¹³

„Vina Karla I.“ vůči českému národu měla být pro vzniku Československé republiky v roce 1918 exemplárně potrestána, i když řada právníků a historiků (např. profesor Josef Pekař) správně tvrdili, po třech staletích nelze trestat jeho dědice. Navíc Liechtensteinové získali svůj majetek z 1/3 před rokem 1618, z jedné třetiny po roce 1648 a jen 1/3 v období pobělohorských konfiskací. V průběhu první pozemkové reformy Liechtensteinové museli prodat za úřední cenu cca 60 % svého pozemkového majetku v ČSR a jejich majetek se tak snížil ze 167 577 na asi 69.000 hektarů.

Pozemková reforma bránila uzavření diplomatických styků mezi ČSR a Lichtenštejnskem, i když o nich ministr zahraničních věcí Dr. Edvard Beneš hovořil na začátku roku 1919. Diplomatické styky byly navázány z podnětu vládnoucího knížete Františka Josefa II. (1906 - 1989) až v srpnu 1938.¹⁴ Prezident Beneš dokonce uvažoval o částečném finančním odškodnění Liechtensteinů, pokud tyto peníze investují v Československu. Vše ale změnila okupace Československa v březnu 1939.

Lichtenštejnsko neuznalo vznik protektorátu Čechy a Morava. Samotnému knížectví několikrát hrozila anexe ze strany Třetí říše. S nacistickou okupační mocí měli řadu problémů nejen v ČSR, ale také 12 v okupovaném Rakousku. V době 2. světové války Lichtenštejnsko poskytlo azyl více než 600 židovským uprchlíků. Přesto československá exilová vláda pod tlakem komunistů (tzv. Košický vládní program) plánovala konfiskaci majetku Liechtensteinů, a proto neměla zájem na obnovení diplomatických styků s knížectvím.

Konfiskace majetku Liechtensteinů a dalších lichtenštejnských občanů

Nedlouho po osvobození Československa byl vydán dekret prezidenta republiky z 19. května 1945 č. 5 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů. Ten se měl vztahovat i na majetek neutrálního lichtenštejnského knížectví, tedy i na Liechtensteiny. Celkem bylo konfiskací postiženo 38 lichtenštejnských občanů, z toho bylo 8 členů knížecí rodiny.¹⁵

Generální zmocněnec vládnoucího knížete Františka Josefa II. v Československu jeho bratr princ Karel Alfréd (1910 - 1985), měl signály o budoucím negativním vývoji, a proto se pustil do boje o záchranu majetku občanů neutrálního knížectví.¹⁶ V tom mu pomáhal ing. František Svoboda ředitel ústřední správy lichtenštejnských statků, která sídlila v Olomouci. V červenci 1945 byla vydána řada konfiskačních vyhlášek na majetek rodu Liechtensteinů a dalších lichtenštejnských občanů.¹⁷

¹³ Juřík Pavel, Liechtensteinové, Historie a sídla knížecího rodu, Libri, Praha 2015, str. 130

¹⁴ Horčíčka Václav, Lichtenštejnové v Československu, str. 57 - 59

¹⁵ Ondřej Horák, disertační práce Lichtenštejnové mezi konfiskací a vyvlastněním, Příspěvek k poválečným zásahům do pozemkového vlastnictví v Československu v první polovině dvacátého století, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra dějin státu a práva, Brno 2007, str. 151-152

¹⁶ Marek Vařeka, Lichtenštejnsko, Libri, Praha 2010, str. 158-159

¹⁷ Ondřej Horák, Liechtensteinové mezi konfiskací a vyvlastněním, Příspěvek k poválečným zásahům do pozemkového vlastnictví v Československu v první polovině dvacátého století, Libri, Praha 2010, str. 141 an.

Princ Karel Alfréd se obrátil se žádostí o pomoc na předního pražského advokáta JUDr. Emila Sobičku a ten složitý právní případ převzal. Předně musel zmapovat právní a faktickou situaci a přitom zjistil, že řada konfiskačních vyhlášek nesplňuje zákonné podmínky (např. nebyly doručeny vlastníkovi, neobsahovaly poučení o oprávněném prostředku apod.).

Doktor Sobička viděl velké šance lichtenštejnských občanů (a těmi byli i všichni členové rodu Liechtensteinů) v tom, že jejich země dodržovala za 2. světové války přísnou neutralitu, nespolupracovala s nacisty a Liechtensteinové a jejich ústřední ředitelství v Olomouci pomáhali odboji a intervenovali za zatčené zaměstnance u gestapa a dalších úřadů. Knížecí správa také vyplácela peněžní podpory rodinám zatčených zaměstnanců, ačkoliv to bylo okupačními úřady přísně zakázáno.

Jediným „důkazem“ československých úřadů vůči Liechtensteinům byl sčítací arch z 1. 12. 1930, kde se údajně princ Alois přihlásil k německé národnosti. Liechtensteinové vždy popírali, že by se sčítání lidu zúčastnili a JUDr. Sobička žádal opakovaně o předložení důkazu k ověření jeho pravosti. Až do roku 2014 úřady odmítaly předložit nejen originál, ale i jeho kopii. Příčina byla jasná, sčítací arch skutečně nepodepsal nikdo z rodu Liechtensteinů, ale losinský hajný. Přitom podle vyhlášky vlády ČSR o sčítání lidu se Liechtensteinové, jako cizí státní příslušníci s trvalým pobytem v zahraničí a zejména pak vládnoucí kníže František I. jako hlava státu a princ František Josef II. jako držitel diplomatického pasu, sčítání vůbec účastnit neměli

Asi koncem července 1945 se JUDr. Emil Sobička obrátil se žádostí o pomoc na spoluautora československé ústavy, zakladatele a rektora Masarykovy univerzity v Brně a děkana tamní Právnické fakulty svého strýce profesora JUDr. Františka Weyra (více o něm viz str. 29). Ten pro něj v roce 1945 vypracoval dva právní posudky a další dva pak v roce 1947. Jako podklady profesor Weyr použil dva posudky z oblasti mezinárodního práva od profesora JUDr. Bohumila Kučery a jeden právněhistorický pravděpodobně od profesora JUDr. Františka Čády.

Na jejich základě hlavní argumenty Liechtensteinů proti konfiskaci svého majetku byly tyto:

- 1. majetek panujícího knížete je majetkem cizího státu uznaného v Československu recipovaným zákonem č. 15/1893 ř. z.;**
- 2. členové lichtenštejnského rodu se nikdy nepřihlásili k německé národnosti, užívají sice německého jazyka, ale jsou občany Lichtenštejnska;**
- 3. Lichtenštejnsko bylo ve válce neutrální, jeho občané se proto nemohli aktivně zúčastnit boje za zachování celistvosti a osvobození Československé republiky;**
- 4. konfiskace odporuje mezinárodnímu právu.¹⁸**

Argumenty JUDr. Emila Sobičky i profesora JUDr. Františka Weyra byly oprávněné, zejména vezmeme-li v úvahu fakt, že československé úřady nepovažovaly občany Švýcarska německé národnosti za Němce, ale neexistující „švýcarské národnosti“.¹⁹ Blahosklonně jednaly i v případě majetku občanů Rakouské republiky, pokud se neprovinili za války proti Československu.

Hodnota zkonfiskovaného majetku Liechtensteinů v ČSR byla v roce 1945 odhadnuta poradci Liechtensteinů na 343,5 milionu švýcarských franků (bez uměleckých děl), z toho 290 milionů tvořil

¹⁸ Ondřej Horák, disertační práce Liechtensteinové mezi konfiskací a vyvlastněním ..., str. 152

¹⁹ Oběžníku ministerstva vnitra č. 5 z 25. 8. 1945, kterým byly úřady upozorněny, že u občanů Švýcarska se rozlišuje pouze jedna národnost, a to švýcarská, a mateřský jazyk nemá podle místních zákonů žádný význam

pozemkový majetek. Československé úřady odhadovaly odškodnění všech lichtenštejnských občanů na 20–30 milionů švýcarských franků.²⁰

Právní rozbor ministerstva zahraničí ČSR ze 7. listopadu 1945 ale považoval vyvlastnění majetku knížecího rodu bez náhrady za neudržitelné a předpokládal, že Československo bude muset Liechtensteinům zaplatit finanční náhradu. Sympatie jim vyjadřovali národní socialisté. Koaliční partneři komunistů v Národní frontě si ale kvůli Liechtensteinům nechtěli pálit prsty. Z mnoha dochovaných dobových písemností československých úřadů je vidět, že si byly dobře vědomy nezákonnosti postupu a ministerstva zahraničí i financí počítala s odškodněním lichtenštejnských občanů. To ale kategoricky odmítala komunisty ovládaná ministerstva vnitra a zemědělství, kdy ministr Julius Ďuriš považoval konfiskaci majetku Liechtensteinů za věc „*své cti*“.

Když se ministr Julius Ďuriš na jaře 1947 dozvěděl, že Nejvyšší správní soud ČSR má v úmyslu všechny konfiskační vyhlášky týkající se majetku Liechtensteinů a dalších lichtenštejnských občanů zrušit jako nezákonné prosadil, aby bylo veřejné zasedání soudu plánované na květen odloženo na „*neurčito*“. Nakonec i bez něj ministerstva spravedlnosti zahraničních věcí a financí dospěla v polovině února 1948 k názoru, že lichtenštejnské občany bude přece jen nutné finančně odškodnit. Jednalo se jen o výši odškodnění.

Komunistický převrat 25. února 1948 tomu ale zabránil. Došlo k rozvrácení celého systému justice, který byl podřízen vládě jedné strany. Soudci Nejvyššího správního soudu byli penzionováni a nahrazeni soudci loajálními komunistickému režimu. Proto nebylo překvapující, že soud v novém 14 složení na neveřejném zasedání v Bratislavě dne 21. listopadu 1951 stížnost knížete Františka Josefa II. zamítl. V této době již JUDr. Emil Sobička nesměl Liechtensteiny zastupovat jako advokát.

²⁰ Václav Horčíčka, Lichtenštejnové v Československu, Agentura Pankrác 2014, str. 153

Likvidace advokátní kanceláře JUDr. Emila Sobičky

Advokátní kancelář JUDr. Emila Sobičky patřila k československé špičce. Doktor Sobička byl vzdělaný, kultivovaný a mimořádně schopný právník. Hovořil pět jazyků, měl mimořádnou paměť, což mu umožňovalo se snadněji orientovat v detailech složitých právních případů klientů, které zastupoval. Měl také velké znalosti historie, zejména z doby antického Říma. Mezi jeho klienty byli především podnikatelé, tuzemské a zahraniční firmy, aristokraté a církevní instituce.

Není proto překvapením, že jeho advokátní kancelář byla nezákonně uzavřena během cca 14 dnů po komunistickém převratu. Stalo se tak v rozporu se zákonem. Akčními výbory advokátních komor byly uzavřeny desítky advokátních kanceláří novému režimu nepohodlných advokátů.

Období po únoru 1948 v advokacii

Hned následující den po podání demise nekomunistických členů Gottwaldovy vlády, tedy 21. února 1948 byly komunisty vytvořeny Akční výbory Národní fronty. Kromě komunistů byli jejich členy jejich sympatizanti z řad lidovců, sociálních demokratů, národních socialistů a nestraníků. Akční výbory v rozporu se zákonem převzaly řízení ve státních úřadech, v podnicích a dopravě a dalších oblastech společnosti. Bránily pro ně nežádoucím občanům ve výkonu jejich funkcí nebo povolání.

Jejich vznik a činnost byla dodatečně legalizována 8. srpna 1948 vydáním zákona č. 213/1948 Sb. „o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů“. Ten dával občanům formálně právo nechat přezkoumat čistky Akčních výborů a odvolat se k Ústřednímu akčnímu výboru Národní fronty. Úspěšná byla jen asi 1/5 žadatelů. V rámci čistek Akčních výborů Národní fronty bylo propuštěno ze zaměstnání nebo sesazeno z vedoucích funkcí na 250.000 lidí!

Čistky proběhly i v československé advokacii. Agendu advokátních komor převzal akční výbor Advokátní komory v Čechách a správní komise, která nezákonně nahradila řádně zvolený výbor Advokátní komory. V prosinci 1948 byl přijat nový zákon č. 322/1948 Sb., o advokacii, který zrušil krajská sdružení advokátů a Ústřední sdružení advokátů v Praze a advokacii podřídil státnímu dohledu.

Akční výbory advokátních komor zbavovaly práva vykonávat práci advokáta těm právníkům, kteří nesouhlasili s komunistickým režimem nebo mu byli nepohodlní. Akční výbor při Advokátní komoře vznikl 25. února 1948 a do jejího čela se dostal člen KSČ JUDr. Zikmund Stein, blízká osoba Klementa Gottwalda. O rok později byl zvolen předsedou Ústřední sdružení advokátů v Praze.

Likvidace advokátní kanceláře

Mezi prvními advokáty, kterým byla zakázána činnost Akčním výborem při Advokátní komoře v Praze byl JUDr. Emil Sobička. Nejprve mu nezákonně vzniklý Akční výbor Advokátní komory vydal 3. března 1948 potvrzení, podle kterého byl: „... zatím oprávněn vykonávat advokacii a zastupovati strany před soudy a úřady podle §u 8 adv. řádu“. Z řad advokátů byl ale vyloučen již 8. března 1948²¹ a o den později převzal likvidaci jeho advokátní kanceláře JUDr. Arnošt Wald.

²¹ Ustanovení Akčního výboru advokátní komory pro Čechy v Praze ze dne 8. března 1948 JUDr. Arnošta Walda substitutem JUDr. Emila Sobičky, značka spisu: III 38/156, Archiv ČAK, spis JUDr. Emil Sobička

Doktor Sobička se likvidaci své kanceláře pochopitelně bránil a 11. března 1948 požádal Advokátní komoru o zdůvodnění, protože si nebyl vědom žádného porušení zákona ze své strany: „... dne 8. března byl mě ustanoven podle §u 28. lit. b./adv. řádu substitut p. JUDr. Arnošt W a l d, advokát v Praze II., Řeznická 1 a nebyla mě vystavena nová advokátní legitimace. Jelikož si nejsem vědom žádného poklesku ani proti stavovskému právnímu řádu, ani proti cti a vážnosti advokátního stavu, ž á d á m z d v o ř i l e , aby mně laskavě byl sdělen důvod, pro který akční výbor nemohl přeshetřiti moji advokátní legitimaci a byl nucen ustanoviti mně substituta“.²²

Akční výbor advokátní komory ho ale 20. 3. 1948 informoval, že: „...nevyhovuje vaší žádosti za sdělení důvodů patření z 8. března 1948 a vylučuje Vás dočasně z výkonu advokacie na dobu jednoho roku.“ Advokátní kancelář JUDr. Emila Sobičky měla v této době 9 zaměstnanců, z toho byli tři advokátní koncipienti. JUDr. Wald dal všem zaměstnancům do 28. června 1948 výpověď. JUDr. Wald převzal (substituace) celkem 269 případů:

- sporných a exekučních 41
- trestních 21
- nesporných 73
- správních a daňových 74
- jiných 60.

Celkem 32 případů odložil ad acta jako vyřízené. V ostatních případech bylo mezi 22. 3. a 29. 4. 1948 klientům oznámeno, že „... zaniklo oprávnění pana dra Sobičky k dalšímu jejich zastupování ...“ Oznámení nebyla odesláno u 15 případů, u kterých se klienti nacházeli v zahraničí na neznámé adrese.²³ Dopisem z 7. května 1948 informoval JUDr. Zdeňka Steina o dokončení likvidace kanceláře, jejíž prostory byly v roce 1954 bytovým referátem v Praze přiděleny Sboru národní bezpečnosti (SNB).

Klienty nevyzvednuté dokumenty (plné moci, poslední vůle apod.)²⁴ JUDr. Emil Sobička uložil v trezoru, který přenesl z kanceláře na půdu svého domu. Právní zastoupení členů rodu Liechtensteinů a dalších klientů z řad aristokracie nebo podnikatelů převzali jiní advokáti. Zastoupení panujícího knížete Františka Josefa II. z Liechtensteinu převzal JUDr. Kristián Greif, který dříve zastupoval případ konfiskace princezny Olgy z Liechtensteinu. JUDr. Emil Sobička se nevzdával a dožadoval se odpovědi na svou žádost o sdělení důvodů, proč mu bylo znemožněno vykovávat praxi advokáta. Akční výbor advokátní komory 3. září 1948 poslal jeho žádost o revizi případu Ústřednímu akčnímu výboru Národní fronty. Výsledek není v archivu dochován.²⁵

Sobička uvažoval v první polovině roku 1948 o emigraci do Švýcarska. Už na jaře mu vládnoucí lichtenštejnský kníže František Josef II. nabídl zaměstnání v jedné švýcarské firmě, včetně švýcarského víza a pracovního povolení.²⁴ Měl už mít připraven i cestovní pas a čekal jen na povolení vojenské správy. Nakonec z cesty sešlo. Asi proto, že jeho manželka nechtěla opustit nemocnou matku a doufali, že komunistický režim nebude mít dlouhé trvání.

²² Dopis JUDr. Emila Sobičky Advokátní komoře v Praze z 11. 3. 1948 (Zn. spisu: III/38/136, Archiv ČAK, spis JUDr. Emil Sobička

²³ Dopis JUDr. Arnošta Walda ze 7. 5. 1948 JUDr. Zdeňkovi Šustovi, Archiv ČAK, spis JUDr. Emil Sobička

²⁴ Protokol o výpovědi obviněného Emila Sobičky ze dne 3. 2. 1955, , str. 2, Archiv bezpečnostních složek

²⁵ Dopis Akčního výboru advokátní komory z 3. 9. 1948 Ústřednímu akčnímu výboru NF, č. j. III 38/136M/F, Archiv ČAK, spis JUDr. Emil Sobička

Práce na americkém velvyslanectví

Jako renomovaný advokát se JUDr. Emil Sobička po osvobození Československa stýkal i se členy pražského diplomatického sboru. Usnadňoval mu to i jeho kontakt s klienty, mezi kterými byli členové významných šlechtických rodů (např. Schwarzenbergové, Sternbergové) a známí podnikatelé a znalost několika světových jazyků. Měl také rozhled v mezinárodní a vnitrostátní politice a hospodářství.

Stále se setkával v bytu hraběte Leopolda Sternberga na Velkopřevorském náměstí na Malé Straně s hráči bridže. Zde se jednou seznámil s velvyslancem USA v Československu Laurencem A. Steinhardtem. Jeho prostřednictvím se seznámil s dalšími americkými diplomaty. Na těchto setkáních se pochopitelně hovořilo také o politice a hospodářství.

Když se na jaře 1948 velvyslanec dozvěděl, že jeho známý přišel o zaměstnání advokáta, nabídl mu na podzim zaměstnání. V listopadu 1948 nastoupil na americkém velvyslanectví jako úředník odd. hospodářské správy (tzv. Commissary), které se staralo o materiální zajištění amerických diplomatů a jejich rodin.

Dne 4. června 1954 byl JUDr. Emil Sobička donucen ke spolupráci s STB, která mu přidělila krycí jméno „Schulz“ a později „Emil“. STB od něj chtěla informace z prostředí amerického velvyslanectví. Takových spolupracovníků zde měla více. Ihned o tom informoval bezpečnostního úředníka amerického velvyslanectví. Stejně tak ho vždy po každém výslechu na STB seznámil s otázkami, na které se ho ptali. Na americkém velvyslanectví byli ale i další agenti STB, a státní bezpečnost tak byla o této jeho činnosti informována.

Zatčení

Nepohodlný advokát Liechtensteinů a dalších „buržoazních a aristokratických živlů“ se STB hodil do dalšího jí uměle vytvořeného protistátního spiknutí. Ráno 26. srpna 1954 byl JUDr. Emil Sobička zatčen a ještě v 9.50 byl poprvé vyslechnut. Zatčení provedla II. správa Ministerstva vnitra v Praze, vazbu na základě obvinění z porušení § 87 (velezrada) a 76 (vyzvědačství) trestního zákona z roku 1950. Vazbu na něj uvalil generální prokurátor v Praze.

Do vazby ve věznici č. 1 v Praze na Pankráci byl předán následujícího dne 27. srpna. Za svého zaměstnance intervenoval americký velvyslanec U. A. Johnson na Ministerstvu zahraničních věcí v Praze, samozřejmě marně. Podobně jako v případě jiných pracovníků velvyslanectví z řad československých občanů (např. Josef Polák, Helena Bartoňová, Milena Macháčková, Jiří Sýkora ad.).

JUDr. Emil Sobička byl obviněn, že pracovníkům velvyslanectví USA v Praze donášel tajné informace. Jednalo se údajně o informace o množství železného šrotu, které bylo dodáno vysokým pecím. Informace po něm měl vyžadovat obchodní atašé Emil A. Kekich. Měl zorganizovat jeho schůzku s bývalým ředitelem Hutní a báňské společnosti (v té době závody V. M. Molotova) Krulišem-Randou v bytě své matky a překládat jejich rozhovor. Měl také Američanům předávat informace o těžbě uranové rudy a o situaci v hutním průmyslu.

Další falešné obvinění se týkalo předání informace o tom, jak působilo vysílání rozhlasu Svobodná Evropa na obyvatelstvo a návrhy, jak vysílání vylepšit. Dále měl ilegálně dostávat korespondenci ze Západu prostřednictvím dodávek zboží pro americké velvyslanectví v Praze nebo americkou diplomatickou poštou nebo prostřednictvím manželky chargée d'affaires paní Pennfieldové.

Např. v roce 1949 takto dostal dopis z Washingtonu od manželky bývalého amerického velvyslance Steinhardta. Informovala ho, že se ve Washingtonu setkala se spoustou známých z Prahy, kteří tam pracovali na obnovení předmnichovské republiky. Jednalo se např. o bývalého čs. velvyslance v Turecku Hanáka, se kterým se Steinhardtovi seznámili v době 2. světové války v Ankaře. Hanáka znal z Prahy i JUDr. Sobička.²⁶ Paní Steinhardtové poslal Sobička odpověď, ve které jí, kromě soukromých informací o rodině, informoval o emigraci jejich společných známých hraběte Leopolda Sternberga a Schidloffa a o zatčení profesora Františka Weyra.

Další obvinění

Společně s JUDr. Emilem Sobičkou byli zatčeni i další dva členové jeho údajné podvratné skupiny. Byli jimi bývalý úředník pražské kanceláře Báňské a hutní společnosti **JUDr. Jan Schmid** (nar. 23. 6. 1906), jenž byl bratrancem manželky Emila Sobičky, a **Václav Čekan** (nar. 26. 2. 1905), syna bývalého majitele továrny na výrobu klobouků v Praze.

JUDr. Jan Schmid byl v roce 1943 zatčen gestapem pro odbojovou činnost a uvězněn v koncentračním táboře, ze kterého se dostal na svobodu až v roce 1945. Pracoval jako vedoucí Pražské spojovací kanceláře železáren V. M. Molotova v Třinci. Jeho manželka Marie (nar. 1904) pracovala jako hospodyně u laureáta státní ceny Jana Wericha.

Václav Čekan byl vystěhován ze svého bytu v Praze do Liberce. Zde pracoval jako malíř obrazů pro národní podnik Textilana. STB se snažila získat důkazy o protistátní činnosti JUDr. Emila Sobičky, proto vyslechla jeho koncipienta JUDr. Otto Františka Reimana (nar. 13. 3. 1911). Ten byl v této době pražským obchodním zástupcem lichtenštejnské firmy COPREX. JUDr. Reimann vypověděl, že advokátní kancelář jeho zaměstnavatele zastupovala: „...hlavně některé církevní řády, aristokracii a velkostatkáře. Pokud se pamatuji byl to kníže Liechtenstein, hrabě Wilczek z Ostravska, hrabě Leopold Sternberg ze Zásmy, velkostatkář Josef Götzl-Odkolek z Konárovice u Kolína a další ...“. Potvrdil, že JUDr. Sobička se již v roce 1945 seznámil s velvyslancem USA v ČSR Lauwrencem A. Steinhardtem. K němu často chodil hrát karty se svým přítelem hrabětem Leopoldem Sternbergem a dalšími.

Zmanipulované výpovědi

Všechny protokoly obviněných nesou znaky zmanipulovaných výpovědí. Těžko lze věřit, že by se k jim za vinu kladeným zločinům přiznávali a současně je doplňovali výroky jako např. u JUDr. Sobičky: „Vyrůstal jsem v měšťáckém prostředí ... bídu i těžkosti denního života jsem nepoznal... V Československu jsem se pohyboval většinou v maloměšťáckém prostředí, které bylo cizí dělnické třídě.“ - Vysvětlení poskytují vzpomínky Sobičkových dětí. Otec jim po propuštění z vězení vyprávěl, jak byl s nátlakem vyslýchán 24 až 48 hodin bez přestávky. Z písemných protokolů to samozřejmě nevyplývá, formálně výslechy proběhly v souladu se zákonem.

Státní policie se zajímala i o aktivity JUDr. Emila Sobičky vůči svému bývalému klientovi, knížeti Františku Josefovi II. z Liechtensteinu. Sobička se po zaměstnání na americkém velvyslanectví o něm zmínil úředníkovi administrativního oddělení Forbesovi, který mu nabídl možnost poslat knížeti dopis přes Německo, kam každý víkend jezdil. Asi o dva měsíce později poslal knížeti „... zabavovací výměr na jeho statky v ČSR, ... ještě s mým vyjádřením o zbytečnosti dalších právních nároků...“

²⁶ Protokol o výpovědi s obviněným z 17. 11. 1954, Ministerstvo vnitra, Správa vyšetřování, č. j.: B/4-V-188838, ABS

Otázka: Proč jste posílal knížeti z Liechtensteinu písemnosti touto cestou?

Odpověď: Použil jsem této cesty proto, že jsem ve svém vyjádření psal o politické situaci a vyjádřil své nepřátelské zaměření ke stávajícím poměrům.

Otázka: Vypovídejte o dalších případech!“

Odpověď: „Odeslal jsem Jiřímu Weyrovi v r. 1949 dva dopisy pro jeho bratra ... jejichž obsah hanobil politické a hospodářské poměry v ČSR...“ nebo 16. 11. 1954 vypověděl: „V období od r. 1949 do r. 1954 jsem ještě umožnil ilegální spojení se Západem za pomoci úředníků amerického velvyslanectví ...“ a jmenuje některé své známé.

V ukázkách „spontánních“ výpovědí a přiznání se k závažným trestným činům můžeme pokračovat např. výsledkem ze dne 29. 11. 1954:

Otázka: Kdy a jak jste začal špionážně spolupracovat s Josefem Kolarkem, tiskovým attaché amerického velvyslanectví v Praze?

Odpověď: „... Bylo to na jaře 1948 ... Tam jsem měl po obědě s KOLARKEM rozhovor a v jeho průběhu jsem mu podal různé informace, jež měly špionážní charakter.“

Podobné výpovědi nalézáme i u dalších svědků, např. manželka obviněného Jana Schmida paní Marie Schmidová vypověděla 7. 11. 1954 také toto o svých přátelích: „... Většina z nich byli příslušníci buržoazní společnosti, spjatí s kapitalistickým systémem.“ Zmanipulované výpovědi budou jednou z námitek v budoucím rehabilitačním procesu v roce 1969.

Výsledky svědků

Státní bezpečnost vyslechla více než desítku svědků z okolí JUDr. Sobičky s cílem získat důkazy pro jeho údajnou protistátní činnost. Tyto výsledky ale nepřinesly žádné věrohodné poznatky, spíše jen různé drby a pomluvy. Ale jejich kombinací a návodnými otázkami dokázali pracovníci STB vytvořit pro tehdejší justici dostatečné „důkazy“ k obžalobě.

Jak bylo v této době obvyklé, byl Sobičkův případ uměle přetvořen v organizovanou skupinu: Sobička, Schmid, Čekan. Ta měla Američanům předávat informace o množství železného šrotu, barevných kovů nebo koksu. Měl jim poskytnout informace i o projektu HUKO, který skončil nezdařen, o vojenském krytu a nemocnici v Liberci apod. Všechna obvinění byla jen povšechná, bez věcných důkazů.

Dne 21. ledna 1955 byl vyslechnut jako svědek JUDr. František Schönborn (nar. 15. 1. 1899), bývalý úředník, nyní pracovník národního podniku Vodotechna v Praze – Vysočanech. JUDr. Sobičku znal asi od roku 1942, kdy se účastnil soudního sporu Zbrojovky Janeček v Praze a firmy Ovčíčka z Potštejna. JUDr. Schönborn vypověděl, že JUDr. Sobičku seznámil: „... s býv. hrabětem Kinským z Kostelce n/Orlicí, býv. kněžnou Lobkowiczovou a jinými, z nichž celou řadu po osvobození ČSR obhajoval a zastupoval před čsl. úřady, hlavně v majetkových záležitostech... Zejména pak zastupoval rodinu knížete Liechtensteina ve sporu s ČSR, kde se jednalo o vyvlastnění rozsáhlého majetku.“²⁷

²⁷ Ministerstvo vnitra, Správa vyšetřování, Protokol o výpovědi se svědkem Dr. František Schönborn, k č. j.: B/4-18838, str. 4, ABS

Doktor Schönborn pocházel z hraběcí rodiny a patřil mezi přátele Emila Sobičky a jeho rodiny. Protože byl homosexuálem (v té době byla homosexualita trestná), přinutila ho STB od 25. 11. 1949 ke spolupráci (používal krycí jméno „Vydra“). Ve své výpovědi dále uvedl, že JUDr. Sobička chodil často hrát bridž do rezidence amerického velvyslance, kde se scházel s americkým velvyslancem a jeho manželkou, hrabětem Sternbergem, hrabětem Alfonsem Kinským, hrabětem Nostitzem a dalšími. Zde vedl s velvyslancem Steinhardtem rozhovory na různá témata, týkající se hospodářství Československa.

Před odjezdem velvyslance Steinhardta z Československa (19. 9. 1948) Sobička s ním jednal o svých možnostech zaměstnání „... na Západě, kam se chtěl vystěhovat.“ S velvyslancem zůstal v písemném kontaktu i po jeho odjezdu, prostřednictvím diplomatické pošty USA. Dále uvedl: „Pokud je mi od Sobičky známo stýkal se soukromě s II. tajemníkem USA velvyslanectví Waltrem Birgem, velvyslaneckým radou a chargé d'affaires James K. Penfieldem, vojenským přidělcem plk. Ginderem, tajemníkem Patchem a 'dalšími...'“ Od záměru se vystěhovat z ČSR prý JUDr. Sobička upustil, protože jeho manželka byla proti tomu.

Dne 29. září 1954 Ministerstvo vnitra Správa vyšetřování vyslechla Dagmar Kacerovskou (nar. 11. února 1927), bývalou překladatelku v tiskovém oddělení amerického velvyslanectví v Praze, která byla zatčena 10. března 1950. a 13. dubna 1950 byla Státním soudem odsouzena za vyzvědačství na 15 let odnětí svobody. Ta vypověděla, že když chtěla doručit svým známým rodině Baudyšových z Plzně knihy, učebnice jazyků a noty pro jejich syna do západního Německa kam uprchl, poradil jí její nadřízený Thomas John Crockett, aby se obrátila na vedoucího hospodářské správy velvyslanectví JUDr. Emila Sobičku. Až pojedje nějaký řidič s nákladním vozem velvyslanectví do Německa, mohl by věci odvézt.

JUDr. Sobička jí tuto možnost potvrdil, bohužel byla zatčena dříve, než věci k převezení přinesla. Kacerovská rovněž vypověděla, že Sobička velmi často a dlouho hovořil s tiskovým atašé Kolarkem. Kolarek jí na podzim 1949 řekl, že od Sobičky ví, že Jan Werich měl „...nepříjemnosti se státní bezpečností, ohledně svého výstupu v divadelní hře „Divotvorný hrnec“. A že Sobička ví mnoho zajímavých věcí, které by bylo možné použít ve vysílání „Hlasu Ameriky“. Sobičkovi se podařilo na velvyslanectví zaměstnat svého bratra Jiřího, jako řidiče vojenského přidělence.

Kacerovská dále uvedla, že JUDr. Sobička měl v dubnu 1950 pomoci k útěku na Západ jakémusi dr. Tomanovi z ministerstva vnitra. 20 Mezi vyslýchávanými byla i Sobičkova přítelkyně Irena Vaníčková, která vypověděla, že jí prozradil, že: „...svůj plat za zastupování má u Liechtensteina, ale nevím, jestli na kontě v bance, nebo přímo u knížete.... po únoru 1948 uvažoval, že se vystěhuje na Západ, ale nakonec si to rozmyslel... Co ho k tomu vedlo – nevím.“

V polovině října mohl JUDr. Sobička napsat své manželce dopis. V něm vyjádřil svou touhu po rodině, a: „...k radosti manželky nebylo ani slovo o pí. Vaníčkové.“, jak uvedl agent, který byl v kontaktu jak s rodinou, tak s přítelkyní doktora Sobičky. Ve zprávě z 27. 10. 1954 spolupracovník STB „Vydra“ - skutečným jménem JUDr. František Schönborn (viz str. 18) - že s paní Vaníčkovou hovořil 18. října a ta se obávala výslechu.

Doufala, že když JUDr. Sobička mohl napsat dopis rodině: „... je prokázáno, že už má po výsledcích, že tudíž ona už vyslechnuta být nemůže.“²⁸ Tento spolupracovník uvádí, že paní Sobičková marně přemýšlí o tom, co bylo příčinou zatčení jejího manžela, a že agentovi by asi nic pro jejího manžela nebezpečného neřekl. Její švagr Jiří Sobička „Vydrovi“ nedůvěřuje a považuje ho za nebezpečného. I JUDr. Sobička s ním před svým zatčením sice hovořil přátelsky, ale nic protistátního mu neřekl.

²⁸ II. správa MV 1. odb. 1. odd, 27. 10. 1954, ABS

Žaloba na JUDr. Emila Sobičku a „jeho skupinu“

Generální prokurátor ČSR obvinil JUDr. Emila Sobičku, jeho švagra JUDr. Jana Schmída a Václava Čekana z trestného činu špionáže ve prospěch západních kapitalistických států. K té mělo dojít prostřednictvím amerických diplomatů v Praze. V úvodu žaloby generální prokurátor republiky Československé uvádí, že JUDr. Emil Sobička vstoupil „... do služeb amerického velvyslanectví v Praze a ve své nenávisti k lidově demokratickému zřízení prováděl špionážní činnost ve spojení s americkými zaměstnanci USA velvyslanectví...“. Na pokyn tiskového ataše Josefa Kolarka měl v roce 1949 získat od spolupracovníka Čekana „písemnou zprávu, jak má býti usměrněno vysílání rozhlasu „Svobodná Evropa“ a Kolarkovi ji předal.“

Další špionážní zprávy měl předávat obchodnímu atašé Emilu Kekichovi a vojenskému přidělení plukovníku Ginderovi. Spolupracoval i s 2. tajemníkem velvyslanectví Isaakem Patchem a od roku 1951 s vojenským přidělcem Alexandrem Scheem, chargé d'affaires Nathanem Kingem a obchodním přidělcem Spancerem Kongem. Tyto informace se měly údajně týkat zpráv o minulosti a současné životní situaci některých osob, částečně veřejně činných, vztazích mezi katolickou církví a lidovou stranou, o výstavbě a počtu vysokých a martinských pecí, výkupu železného šrotu.

Dále se měl zajímat o důvody zastavení „stavby energetického závodu ve Snině a HUKA, o dodávce potrubí pro olejové vedení do SSSR, o situaci v těžbě uhlí, o poměrech ve vybraných továrnách apod. Nechyběly údajné zájmy „...o těžbě uranové rudy a pokusných vrtech za účelem objevení ložisek železné rudy a uranu, o nedostatku některých léčiv, o speciálním školení lékařů v ČSR, o reorganizaci Civilní obrany v ČSR a o přebudování protiletectvého krytu v Liberci k vojenským účelům.“ Tyto informace měl předávat americkým diplomatům ústně a některé i písemně.

Sobička měl také v polovině roku 1949 zprostředkovat schůzku s Krulišem-Randou bývalým generálním ředitelem Báňské a Hutní společnosti (závody M. V. Molotova) s E. Kekichem. Ke schůzce mělo dojít v bytě Sobičkovy matky. Zde měl Kekich získat informace o problémech československého hutnictví. V lednu 1951 JUDr. Sobička informoval amerického chargé d'affaires Thompsona a později i bezpečnostnímu referentovi velvyslanectví Robertu Brownovi, že se stal spolupracovníkem československé státní bezpečnosti. Až do svého zatčení mu pak hlásil, na co byl STB tázán.

Sobička napomáhal v přípravách na emigraci několika občanů. Zubními lékaři MUDr. Antonínovi Wachsmannovi měl zajistit předání životopisu americkému vojenskému přidělení, protože měl jako lékař údajně zájem emigrovat a sloužit v americké armádě. Dr. Rudolfovi Sokolovi z Prahy měl zprostředkovat předání dopisů do zahraničí. Sokol měl hledat způsob, jak uprchnout s rodinou do zahraničí. Cestu mu měl Sobička usnadnit tím, že mu zařídí převod 400.000 korun na svůj účet u lichtenštejnské banky ve Vaduzu. – K tomu nebyly předloženy žádné důkazy, ačkoliv by jistě v bance byly převodní příkazy snadno dohledány.

JUDr. Jan Schmíd měl mít také nepřátelský vztah k lidově-demokratickému zřízení ČSR, proto mu měl na podzim 1949 JUDr. Sobička sdělit, že pracuje pro americkou špionáž. Od té doby mu měl JUDr. Šmíd předat řadu informací, které měly charakter státního tajemství. Mělo se jednat o situaci v hutním průmyslu, v těžbě uhlí, o dovoz železné rudy apod. V roce 1952 ho měl informovat o pokusných vrtech u Mníšku pod Brdy, kde byla hledána ložiska železné rudy a smolince. Měl ho také informovat o vývozu naftového potrubí a válcovaného materiálu do SSSR, o stavbě velké lisovny v Kunčicích, o příčinách zastavení výstavby HUKA, energetického závodu ve Snině a o hruškovně v Mníšku pod Brdy.

Obviněný Václav Čekan pocházel z podnikatelské rodiny, která vlastnila továrnu na klobouky v Praze. Ta mu byla v roce 1948 znárodněna a poté byl několik let pracovníkem Centrotexu. Odtud byl propuštěn, vystěhován do Liberce, kde se živil se jako výtvarník (malíř podniku Textilana). Údajně po

květnu 1945 podporoval americký styl života v ČSR, proti ideologii KSČ. Proto měl obžalovanému JUDr. Sobičkovi vyhovět a předávat mu špionážní informace pro americké velvyslanectví. Mělo se jednat např. o to, jaký ohlas má rádio Svobodná Evropa v ČSR, a jak má být zlepšen jeho obsah. Dále měl od roku 1951 vědět o úmyslu MUDr. Wachsmanna opustit republiku za svou rodinou, která žila na Západě a toto neoznámil úřadům. Tím se měl dopustit trestných činů vyzvědačství a neoznámení trestného činu – ačkoliv MUDr. Wachsmann republiku neopustil.

Zajištění a propadnutí majetku

Dne 31. srpna 1954 Generální prokuratura v Praze vydala usnesení i zajištění veškerého majetku JUDr. Emila Sobičky. Podobně byl zajištěn i majetek JUDr. Jana Schmida a Václava Čekana. Majetek JUDr. Sobičky byl zajištěn 10. září 1954 jeho soupisem, který měl 187 položek. Po vyloučení některých položek na základě žádostí členů rodiny, byl zajištěný majetek odhadnut na 16.466,44 Kč.

Z toho Státní úřad pro míry, váhy a drahé kovy získal cennosti v hodnotě 6.868 Kč. Výtěžek z prodeje finančních hodnot a osobních svršků činil 9.951,64 Kč. Cenné papíry, ze kterých JUDr. Sobička platil daně, byly převedeny na účet ministerstva financí podle zákona č. 41/53 Sb. Jedna čtvrtina nemovitosti, ve které JUDr. Sobička bydlel, byla jeho majetkem, proto byla znárodněna.

Zinscenované jednání Nejvyššího soudu

Dne 16. března 1955 se u Nejvyššího soudu v Praze konalo hlavní líčení s „organizovanou skupinou“ JUDr. Emila Sobičky.

Předseda senátu:	JUDr. Vladimír Počepický
Soudci:	Naděžda Černá, Jaroslav Duchoslav
Prokurátor:	JUDr. Josef Handl
Obžalovaní:	JUDr. Emil Sobička, obhájce JUDr. Vladimír Martin, ex offio JUDr. Jan Schmid

Václav Čekan, advokát JUDr. Vladimír Vorel, ex offio

Na návrh prokurátora byla veřejnost vyloučena z jednání soudu. Soud byl předem připravenou fraškou, jakých se v té době odehrávaly desítky. Obžalovaní byli odsouzeni na základě vynucených a zmanipulovaných výpovědí obviněných a svědků. Soud se ani nepokusil o dokázání materiální pravdy, nedoručil obžalovaným předem obžalobu a nepřipustil jejich žádosti o důkazy, které by svědčily o jejich nevině.

JUDr. Emil Sobička byl režimu nepohodlný jako advokát řady významných osobností a firem, na prvním místě rodu Liechtensteinů a musel být proto odstraněn. Nejvhodnějším způsobem byla vykonstruovaná žaloba z vlastizrady a vyzvědačství. Rozsudek nemohl být jiný, než předseda soudu ještě téhož dne v 16.30 vynesl:

- JUDr. Emil Sobička jako vůdce organizované skupiny byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 20 let pro trestné činy vlastizrady a vyzvědačství
- JUDr. Jan Schmid byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 15 let pro trestný čin vyzvědačství
- Václav Čekan byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 12 let pro trestný čin vyzvědačství.

Všichni byli dále odsouzeni ke ztrátě občanských práv na 10 let a propadnutí majetku. Všichni měli rovným dílem uhradit náklady svých advokátů. Proti rozsudku nebyl opravný prostředek.

Všichni odsouzení podali stížnost proti rozsudku Nejvyššího soudu, ve které uváděli, že se trestných činů, ze kterých byli uznáni vinnými, nedopustili a domáhali se právního přezkoumání. Všichni byli vyslechnuti prokurátorem. Ten ale považoval trestnou činnost za prokázanou, jen s výjimkou toho, že některé informace považované soudem za tajné státním tajemstvím nebyly. Nejvyšší soud stížnost zamítl.

Soud měl Schmidovi a Čekanovi snížit tresty, protože Schmid se nedopustil trestného činu vyzvědačství a Čekan trestného činu velezrady, ale neoznámení trestného činu opuštění republiky, které plánoval MUDr. Antonín Wachsmann. Náměstek generálního prokurátora proto 13. února 1957 podal prezídiu Nejvyššího soudu stížnost pro porušení zákona. Ten také tuto stížnost zamítl.

JUDr. Emilu Sobičkovi byla zkonfiskována ¼ činžovního domu v Praze na Nábřeží legií č. p. 57. Prostory bývalé advokátní kanceláře přidělil bytový odbor ONV Praha 1 Sboru národní bezpečnosti. Jeho syn Eduard byl vyhozen z elektrotechnické fakulty ČVUT. Eduard Sobička požádal v roce 1955 o vyjmutí některých osobních věcí z konfiskace (šaty, prádlo, boty) a bylo mu vyhověno. 23. Jeho manželka byla po zatčení manžela zaměstnána jako domácí dělnice v Průmyslovém kombinátu Praha a měla částečnou invaliditu (37 %). Jeho matka Marie Sobičková pobírala sociální důchod 192 Kč měsíčně a „...obývá 1 pokoj hodnotně zařízený...“ Dcera Marie Sobičková (nar. 1935) byla zaměstnána jako technická úřednice ve Státním zeměměřičském ústavu.

Výkon trestu JUDr. Emila Sobičky

Amnestie z 10. 5. 1955 se odsouzených v případě „Sobička“ netýkal. JUDr. Emil Sobička byl z vazební věznice č. 1 v Praze na Pankráci převezen 6. září 1956 do věznice v Leopoldově nedaleko Bratislavy. Zde pracoval v dílně zvané „Konopa“, ve které se vyráběly provazy na povřísla, která se splétala do svazků. Normu plnil na 100 procent. Sobička byl považován za potenciálně nebezpečného útěkáře, proto mohl pracovat jen ve střeženém prostoru věznice.

Kázeňsky zde byl potrestán za nedodržování pořádku. Posudek náčelníka věznice z 3. května 1957 ho popisuje jako „*Povahy je tichej, je kamarádský a s kolektívom sa znáša. Je disciplinovaný a ukáznený.*“²⁹ Sobička ve věznici organizoval schůze s odsouzenými a hovořil s nimi o mezinárodně-politické situaci. Stavěl se na stranu Spojených států amerických. Současně se snažil být „...*velice opatrný vo svojom chovaní na tábore, aby nezavdal príčinu ku kázeňskému potrestaniu.*“ Trpěl vleklým zánětem horních a dolních cest dýchacích s mírnou plicní rozedmou.

V dubnu 1957 podal žádost o přerušení trestu (nedochovala se), kterou náčelník věznice v Leopoldově nedoporučil. „*U menovaného doposiaľ nesplnil trest svoj prevýchovný účel. K celkovému vyhodnoteniu menovaného možno povedať, že výkon trestu doposiaľ nezapobil plne na menovaného po stránce prevýchovej, lebo tento je po stránke politickej nebezpečný nášmu ľudovo-demokratickému zriadeniu.*“

Z Leopoldova byl 4. října 1957 přemístěn do věznice na Mírově, kde byl vězněn až do 28. dubna 1958. Přidělen byl do dílny, která vyráběla papírové sáčky. Z Mírova byl 28. dubna 1958 přemístěn do tábora nápravných prací v Jáchymově. Byl zařazen na povrchových pracích jako pomocný dělník.

²⁹ NPT č. 1 Leopoldov dopis Lúďovému súdu v Hlohovci z 3. 5. 1957, Archiv bezpečnostních složek

Tab. Přehled výkonu trestu podle osobního spisu JUDr. Emila Sobičky³⁰

Místo	Od	Do	Poznámka
Věznice č. 1 Praha	27.8.1954	6.9.1956	Vazba
Leopoldov	6.9.1956	2.10.1957	Konopa
Mírov	4.10.1957	16.1.1958	Sáčky
Věznice č. 2 Praha	17.1.1958	30.1.1958	U soudu
Mírov	31.1.1958	28.4.1958	Sáčky
Jáchymov	28.4.1958	26.12.1958	Brusírna
	26.12.1958		5 dnů korekce
Valdice	31.12.1958	17.12.1959	Brusírna
	22.12.1959	1960	

Náčelník NPT jeho pracovní morálku hodnotil jako uspokojivou. Normu plnil za „posledních 5 měsíců na 100 %“. Výkon trestu na něj neúčinkoval a „...jest velmi nebezpečný našemu zřízení v politickém směru“. ³¹ Velení NPT Jáchymov JUDr. E. Sobičku zařadilo mezi „velmi nebezpečné živly“, které svými názory ovlivňovaly ostatní odsouzené. „Vzhledem k polským událostem“ byl jeho pobyt v tamním táboře velmi nebezpečný proto, že by mohl zorganizovat vzpouru vězňů. ³²

Sobička byl vedením tábora zařazen mezi tzv. vyjmuté útěkáře, protože se obávalo, že by mohl utéci ze zaměstnání mimo NPT. Stanovené pracovní normy plnil na 100 %, měl však vlažný poměr k práci a „...vzhledem k tomu, že byl zařazen na povrchových pracích, kde jsou pro práci lepší podmínky nežli v hlubině, byly jeho pracovní výsledky slabé. Chování v předchozích NPT měl vcelku ukázněné byl 1x kázeňsky potrestán pro menší přestupek proti řádu NPT. Po stránce politické se však hlavně v NPT Ostrov projevoval záporně vůči dnešnímu zřízení a neustále zdůrazňoval vedoucí sílu západních mocností.“ ³³

JUDr. Emil Sobička byl již demotivován trváním komunistického režimu a žádnou nadějí na přerušení nebo zkrácení trestu. Všimlo si toho i velení NPT Mírov. O práci nejevil velký zájem. I po zaučení plnil normu v roce 1958 na 26 %, v roce 1959 na 23 % a v roce 1960 na 25 %. „Jmenovaný o práci nejevil naprosto žádný zájem. U práce stále seděl a i když pracovní normy byly stanoveny pro obě ruce, zásadně pracoval jen jednou rukou. Bylo s ním vedeno několik pohovorů, tyto však neměly na něho žádný účinek... Pro špatnou pracovní morálku a také pro neukázněné chování byl několikrát kázeňsky potrestán. Poměr jmenovaného k dnešnímu zřízení zůstával nadále nepřátelský ...“

V posudku z 30. listopadu 1960 (bez identifikace) se uvádí, že nechtěl pracovat pro lidově-demokratické zřízení, nezapomněl, že byl advokátem a úředníkem na velvyslanectví USA. Proti zřízení se vyjadřoval i ve svých dopisech rodině, které vězeňská správa četla. Počet jeho kázeňských trestů se zvýšil:

- 6. 1. 1960 potrestán 10 dny korekce a 3 měsíci ztráty výhod za soustavné neplnění pracovní normy (plnil na 29 %).
- 7. 12. 1959 – 5 dnů korekce pro neplnění normy

³⁰ Osobní spis Emil Sobička, str. 2, č. 3278, ABS

³¹ Posudek k žádosti odsouzeného z 29. 6. 1956, Vězeňský ústav Ostrov u Karlových Varů, ABS

³² Dopis náčelníka NPT Leopoldov kapitána Stanislava Krále z 21. ledna 1961 finančnímu odboru Krajské správy MV v Hradci Králové, NZ-876/40-61, ABS

³³ Dopis náčelníka NPT Leopoldov kapitána Stanislava Krále z 21. ledna 1961 finančnímu odboru Krajské správy MV v Hradci Králové, NZ-876/40-61, ABS

- 10. 11. 1959 – 1 měsíc zrušeny výhody pro neplnění normy
- 8. 6. 1959 – 5 dnů korekce a 1 měsíc ztráty výhod za soustavné neplnění normy: leden 16 %, únor 28 %, březen 24 %, duben 31 %, květen 18 %
- 24. 2. 1959 – 5 dnů korekce a 2 měsíce ztráty výhod za podprůměrné plnění normy
- 2. 12. 1958 – 5 dnů korekce za podprůměrné plnění normy (srpen 24 %, září 28 %, říjen 32 %)
- 6. 10. 1958 – důtka za podprůměrné plnění plánu
- 18. 1. 1956 – za opakovaný kázeňský přestupek mu byla udělena důtka s výstrahou.

Dne 8. srpna 1958 se E. Sobička obrátil na náčelníka NPT Valdice se žádostí o povolení dokončení započaté historické práce. Ve své ručně psané žádosti uvedl: „*Od roku 1955 pracuji na vylíčení málo známých vzpour otroků na Sicílii a v Malé Asii v letech 147 – 140 př. naším letopočtem. Věnoval jsem se zevrubnému studiu této věci již dávno před válkou a pracoval jsem na svém díle ve vazbě v Ruzyni, v Leopoldově i na Mírově. I zde jsem žádal o povolení k dokončení práce – zbývá pouhých 50 stránek – ale dosud jsem nedostal vyjádření.... Veškerý materiál mám v příručním kufříčku ve zdejším oděvním skladu. Je to 10 sešitů velikého formátu s číslovanými stránkami.... Prosím, aby mi byl tento materiál uvolněn... Nezapere více než 6 neděl a potom ihned dodám hotovou práci ...*“.³⁴ Psaní historického románu byla pro doktora Sobičku jedinou radostí ve chmurných podmínkách věznice. Jeho žádosti nebylo tentokrát vyhověno.

Dne 8. 3. 1960 se náčelník NPT Valdice vyjádřil v posudku tak, že v brusírně měl špatnou pracovní morálku a podprůměrně plnil pracovní normu, za což byl opakovaně napomínán a kázeňsky potrestán. Do zájmové činnosti odsouzených se nezapojoval, zato se věnoval „sepisování vědeckých historických knih“.³⁵ Dne 14. března 1960 se negativně k E. Sobičkovi vyjádřil i náčelník NPT Valdice, který kritizoval jeho slabý pracovní výkon a připomněl jeho kázeňské tresty.

Amnestie z roku 1960

V prosinci 1960 prošetřovala Krajská správa Ministerstva vnitra, zda se JUDr. Emila Sobička neúčastnil nějaké vzpoury v Nápravném pracovním táboře v Leopoldově, protože se připravoval seznam odsouzených pro vyhlášení amnestie prezidenta republiky v roce 1960.³⁶ Dotaz byl podán ve věci částky 500 Kč, která má být po amnestovaném vymáhána za samovazbu v NPT Leopoldov. Náčelník NPT Leopoldov navrhl vymáhat pohledávku v plné výši.

Propuštěn z věznice ve Valdicích na svobodu byl 11. května 1960 poté, co mu Krajský soud v Hradci Králové 28. března 1960 prominul zbytek trestu v trvání 14 roků, 5 měsíců a 16 dnů. Provedl to na základě velké amnestie prezidenta republiky Antonína Novotného ze dne 9. 5. 1960.

³⁴ Žádost ze dne 8. srpna 1958. č. 195/8 58, ABS

³⁵ Dopis č. e. 3278/60 náčelníka NPT Valdice pro SNZ Praha ze dne 8. 3. 1960, ABS

³⁶ Dopis náčelníka NPT Leopoldov kapitána Stanislava Krále z 21. ledna 1961 finančnímu odboru Krajské správy MV v Hradci Králové, NZ-876/40-61, ABS

Život po propuštění na svobodu

JUDr. Emil Sobička po propuštění nemohl nastoupit k advokacii, ani vykonávat žádné zaměstnání, které by odpovídalo jeho vzdělání a jazykovým znalostem. Od roku 1961 prošel řadou dělnických profesí. Dalších 15 let po propuštění na svobodu se JUDr. Emil Sobička snažil dosáhnout rehabilitace, protože činů, za které byl odsouzen v roce 1955 se nedopustil.

Jednou z mála radostí JUDr. Sobičky byla práce na historickém románu o povstání otroků ve starém Římě. Ukázky z této knihy předčítal svým přátelům v Malostranské kavárně nebo v bytě svého přítele Jana Schmida. Ani na svobodě z něj STB nespustila oči. On i jeho „komplicové“ byli sledováni, o čemž svědčí dochované svazky státní policie.

Rehabilitace - rok 1969

V roce 1969 JUDr. Emil Sobička, JUDr. Jan Schmid a za zemřelého Václava Čekana († 14. 10. 1961)³⁷ jeho vdova Hilda Čekanová, podali návrh na přezkoumání rozsudku Nejvyššího soudu z 16. března 1955. Jako důvod uváděli uměle zkonstruovaná obvinění, na podkladě administrativních protokolů a dožadovali se zrušení rozsudků a zproštění obžaloby.

Městský soud v Praze uznal návrhy odůvodněné a zvláštní senát s předsedou JUDr. Čestmírem Mattušem na veřejném jednání dne 8. října 1969 zprostil odsouzené obžaloby generálního prokurátora v Praze ze dne 25. 2. 1955 sp. zn. SGPt 8/55.³⁸ Současně zrušil také navazující rozhodnutí. Odůvodnil to tím, že trestné činy nebyly obviněným „perfektně prokázány“, ale byly použity pouze jejich vlastní vynucené výpovědi. Jiné svědecké důkazy nebo znalecké posudky, které by: „vyznívaly ve prospěch dr Sobičky a dr Schmida před soudem provedeny nebyly“.

Nejvážnější pochybení Městský soud našel u obviněného Václava Čekana, protože „... ani to „nepřísnější“ zjištění v administrativním řízení nepostačovalo k jeho odsouzení.“ Ačkoliv byl zatčen koncem srpna 1954 a vyslýchán byl 9. září t. r., tento protokol o výsledku nebyl předán soudu, ale jako první protokol je předložen dokument až z poloviny listopadu 1954. U soudu pak bylo s Václavem Čekanem jednáno jako již by mu byla vina prokázána „...přičemž jsou mu předstírány některé části výpovědí z protokolů dr Sobičky. K tomu pak se stále opakují otázky – nemluvíte pravdu, opět lžete, budeme vás usvědčovat ze lži ...“. Přes tento nátlak soudu zůstal Čekan na svém tvrzení, že žádné informace JUDr. Sobičkovi nepředával.

U trestného činu neoznámení trestného činu, v tomto případě údajné přípravy nelegálního opuštění republiky JUDr. Wachsmannem soud konstatoval, že o tomto se měl Václav Čekan dozvědět v roce 1952. Do svého zatčení v srpnu 1954 věděl, že Wachsmann republiku neopustil, považoval ho za snílka. Neoznámení i případného útěku za hranice nebylo v době jeho spáchání trestným činem. Za tento čin byl tedy Václav Čekan odsouzen neoprávněně.

U obviněného Schmida soud rovněž shledal, že důkazy k jeho obvinění z vyzvědačství byly nedostatečné. Rovněž konstatoval, že jeho prvotní výslechové protokoly nebyly předchozím soudům předloženy a těm byly dány jen protokoly provedené v polovině září sledem otázek, u kterých se

³⁷ Václav Čekan zemřel v důsledku neposkytnutí nezbytné zdravotní péče. V roce 1958 onemocněl nádorovým onemocněním ledvin a přes žádosti jeho manželky nebyl včas léčen v odborném zdravotnickém zařízení.

Žádosti o přerušení nebo upuštění od výkonu trestu nebo udělení milosti prezidenta republiky byly zamítnuty.

³⁸ Městský soud v Praze, 8. října 1969, sp. zn. 20 Tr 123/69, Národní archiv České republiky

předem předpokládá, že obviněný je vinen. Za naprosto nesmyslné soud považoval obvinění Schmidu z poskytnutí informací o utajovaných projektech:

- stavba železáren HUTA – zastaveny měly být údajně pro nedostatek vody a nevhodnou polohu, ale již v době prvního soudního přelíčení měl soud k dispozici znalecký posudek ministerstva hutního průmyslu, který uváděl jiné národohospodářské důvody zastavení stavby
- v Kunčicích měla být postavena největší kovárna v Evropě – výše uvedený posudek přesvědčivě vyvrátil jakékoli plány na takovou stavu – nebyly vůbec v plánu
- informace o dodávkách koksu z Polska byly označeny za laické a nepravdivé.

Schmid také nikdy neměl přístup k informacím o těžbě uranové rudy a o obsahu uranu ve smolinci, ani o organizaci těžby, zkušebních vrtech apod. Ministerstvo hutního průmyslu hodnotilo informace podané Schmidem při výsleších jako povšechné a zdaleka neodpovídající pravdě. Utajovanými skutečnostmi v té době nebylo ani rozmístění vysokých pecí, počet pracovníků v hutním průmyslu nebo spotřeba koksu. Tyto údaje byly dostupné ve veřejných statistikách.

U JUDr. Emila Sobičky byl: „... dílčí velezrádný akt spatřován v tom, že v širokém měřítku umožňoval prostřednictvím svých známostí s činiteli na americkém velvyslanectví tajný písemný styk reakčním osobám s kapitalistickým zahraničím a že umožňoval nepřátelům našeho státu odeslání svršků a cenností na Západ.“ – Zde se ale soud opíral z převážné části jen o výpovědi JUDr. Sobičky, ze kterých ale nevyplýval jeho velezrádný úmysl. Je zřejmé, že se jednalo o služby „dobrým známým“, které obcházely platné předpisy, ale nebyly velezrádnou činností.

JUDr. Emil Sobička se nemohl dopustit ani trestného činu vyzvědačství, ve spolčení s JUDr. Schmidem. Ten mu totiž sděloval jen laické a povšechné informace, které ani nepodléhaly utajení. Část informací, které Američanům předal, byly pouhými anglickými překlady novinových článků. „Při tom nelze přehlížet, že i několikrát zmíněná zpráva MV připustila, že ve věci obviněných byly protokoly upravovány vyšetřovatelem – zvláště používáním slova „špionáž“. Soud dospěl k závěru, že se JUDr. Sobička nedopustil špionáže ani při zprostředkování a tlumočení rozhovoru dr. Kruliše-Randy s obchodním atašé amerického velvyslanectví Kekichem.

U vyzvědačství obviněného MUDr. Antonína Wachsmanna, které se mělo týkat poskytováním informací o československém zdravotnictví, soud konstatoval, že se jednalo o všeobecné informace při běžném rozhovoru. Informace o těchto rozhovorech si ve výpovědi Wachsmanna upravoval vyšetřovatel v Liberci, přes námitky vyslýchaného. Protokol byl sepsán dodatečně.

Soud se neztotožnil s názorem Nejvyššího soudu, že JUDr. Sobička „od r. 1949 až do r. 1953 úmyslně podával cizí moci zprávy, o nichž věděl, že alespoň některá z nich obsahuje státní tajemství.“ Nesouhlasil ani s tím, že by tuto činnost obviněný vykonával ve značném rozsahu. Prokázán nebyl ani trestný čin velezrady, ani vyzvědačství.

„K odsouzení dr. Sobičky, Schmidu a Čekana došlo na základě nesprávných zjištění a zejména, že jejich odsouzení se opíralo o uměle zkonstruované obvinění. Nelze také přehlížet, že u všech vlastně byly fingovány administrativní protokoly a tím, bylo uměle dosaženo jejich doznání k špionážní činnosti. Nelze rovněž opominout, že v řízení nebyly před soudem přečteny znalecké posudky, jejichž obsah byl důležitý pro posouzení zvláště věci obviněných dr. Sobičky a dr. Schmidu. Proto je přezkoumávané rozhodnutí vadné i z toho důvodu, že v řízení došlo k hrubému porušení procesních předpisů, zejména, že doznání k velezrádné nebo špionážní činnosti bylo dosaženo úpravou administrativních protokolů. Jinak všechno, co každému z nich bylo ze žalovaného jednání skutečně zjištěno, bylo uznáno za trestný čin v rozporu s trestním zákonem.“

Na základě přezkoumání zvláštní senát Městského soudu v Praze **odsuzující výroky** u každého obviněného **v celém rozsahu zrušil**. Současně zrušil všechny navazující soudní rozhodnutí. „Podle výsledků přezkumného řízení nebyla u žádného z obviněných vina prokázána a proto byli zproštěni obžaloby“. Bylo to významné vítězství, bohužel jen dočasné. Po sovětské okupaci Československa v srpnu 1968 začal komunistický režim opět přitvrzovat a projevilo se to i u rehabilitací. Nejenže nebyly dokončeny a pachatelé bezprávní potrestáni, ale komunistická justice začala rehabilitace brzdit, až je zastavila úplně.

Zrušení rehabilitace

Až 8. října 1970, v době postupující tzv. normalizace, se krajský prokurátor v Praze odvolal proti rozsudku zvláštního senátu Městského soudu v Praze ze dne 8. října 1969, tedy dávno po zákonné lhůtě a jeho odvolání mělo být tedy neplatné. K odvolání krajského prokurátora podal JUDr. Emil Sobička dne 18. června 1970 písemné vyjádření. V něm mimo jiné uvedl: „... *Krajský prokurátor sám je názoru, že lze souhlasit se zrušením uvedeného rozsudku nejvyššího soudu, spatřuje však vadu napadeného rozsudku v tom, že je prý neúplný a nepřezkoumatelný. Především mám za to, že odvolání je opožděné.*

Dále po mém soudu může být předmětem odvolání pouze enunciát a nikoliv odůvodnění napadeného rozsudku ... čili ... zda jsem se dopustil či nedopustil trestných činů pro něž jsem byl obžalován a odsouzen ... Jelikož pak krajský prokurátor s enunciatem napadeného rozsudku sám souhlasí nevím, co je vlastně předmětem odvolání“. JUDr. Sobička dále uvádí, že celé řízení před nejvyšším soudem trpělo takovými procesními vadami jako. např.: „...*nedoručení obžaloby ani rozsudku, znemožnění řádné obhajoby, neprovádění důkazů a naprosté zanedbání materiální pravdy,*“ tedy že: „... *podobný rozsudek by neobstál ... ani ve státech smutně proslulých svojí justicí jako kupř. Španělsko nebo Řecko*“.

Krajský prokurátor ve svém odvolání uvedl možnost, že JUDr. Sobička spáchal jiné trestné činy, než za které byl v roce 1955 odsouzen. Na to JUDr. Sobička podotýká, že: „... *i kdybych se byl podobných trestných činů dopustil – což nejrozhodněji popírám – byly by tyto trestné činy dnes již promlčeny*“.³⁹

Odvolání projednal Nejvyšší soud ČSR pod předsednictvím JUDr. Jindřicha Háže dne 31. března 1971, který rozsudek v plném rozsahu zrušil. Odůvodnil to tím, že Městský soud nepřihlédl k prvním spontánním výpovědím obviněných a vycházel jen z okolnosti hovořících v jejich prospěch. Např. zprávu Ministerstva vnitra o fingování administrativních protokolů hodnotil jednostranně v jejich prospěch. Nevzal ani v úvahu, že se obžalovaní mohli dopustit jiných trestných činů.

Dne 24. května 1973 se již důchodce JUDr. Emil Sobička obrátil na Městský soud v Praze s vyjádřením, ve kterém trvá na projednání svého rehabilitačního návrhu. Uvádí: „*Ačkoliv při svém rozhodování smí soud přihlížet pouze k těm skutečnostem, které byly ve veřejném zasedání probrány a opírat se pouze o důkazy, které byly v tomto zasedání provedeny (zásada materiální pravdy) – neprovedl tehdejší soud důkazy vůbec žádné krom přečtení administrativních protokolů, které byly dle vlastního vyjádření ministerstva vnitra podle tehdejších zvyklostí „upravovány“.* (Zpráva min. vnitra z 13. 9. 1965).“

Dále uvedl: „*Ani přečtení „upravených“ administrativních protokolů ani „bezpečná doznání“ obžalovaných nepostačují a rozsudek na základě těchto „důkazů“ vyneseny porušuje nejhrubším způsobem zásadu materiální pravdy nehledě už ani k dalším nezhojitelným vadám celého řízení ...“*

³⁹ Písemné vyjádření JUDr. Emila Sobičky ze dne 18. 6. 1970 Městskému soudu v Praze – zvláštní senát, k č. j. 20 Tr 113/69, Národní archiv v Praze, sp. zn.: 1 T 13/55

JUDr. Sobička trval na provedení a projednání svého rehabilitačního návrhu a žádal, aby byly provedeny důkazy o tom, že informace, které údajně předával americkým diplomatům nebyly utajovaného charakteru. Proto trval na provedení těchto důkazů:

- zpráva ministerstva vnitra z 13. 9. 1965
- znalecký posudek MNO z 29. 12. 1954
- posudek úřadu předsednictva vlády z 22. 2. 1955 (dokument č. 17 vyšetř. spisu)
- posudek ministerstva hutního průmyslu a rudných dolů (dokument č. 18 vyšetř. spisu).

K tomuto požadavku se 28. května 1973 připojil i JUDr. Jan Schmid. Na projednání rehabilitačního návrhu trvala i Hilda Čekanová, ve svém vyjádření z 20. 7. 1973.

Dne 24. ledna 1975 proběhlo u Městského soudu v Praze jednání za přítomnosti JUDr. B. Chmelíka a JUDr. Emila Sobičky. Doktor Sobička se dovolával svého rehabilitačního návrhu a nemá k němu žádné další návrhy. Téhož dne podobné prohlášení podali i JUDr. Jan Schmid a Hilda Čekanová. Městský soud v Praze si vyžádal doplňující informace o tom, zda se jednalo o vojenské tajemství v případě u soudu uváděných objektů. Odpovědi byly záporné, řada informací nebyla nikdy tajná a byla uváděna ve veřejně dostupných statistikách (např. množství zpracovaného šrotu, vyrobeného železa, počet pracovníků v hutním průmyslu apod.).

Dne 28. února 1975 se konalo u Městského soudu v Praze veřejné zasedání k projednání návrhu na rehabilitaci, za předsednictví prom. práv. Bohuslava Chmelíka, dvou přísedících, prokurátora JUDr. Josefa Bodláka, obviněných a jejich obhájců. Soud zrušil rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 1955 a současně zrušil další navazující rozhodnutí. Městský soud současně uznal JUDr. Emila Sobičku vinným z trestného činu podvracení republiky podle § 98 trestního zákona, odst. 2, písm. b) z roku 1962 a odsoudil ho k trestu odnětí svobody v délce 8 roků a k trestu propadnutí majetku ke dni právní moci citovaného rozsudku Nejvyššího soudu. JUDr. Jan Schmid byl odsouzen na 6 roků a Václav Čekan na 4 roky a rovněž byli odsouzeni k propadnutí majetku.

Soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že podávání informací o vlivu „*podvratné rozhlasové stanice*“ Svobodná Evropa na obyvatelstvo, o nedostatku některých léčiv a kovů, o těžbě uhlí, o výstavbě a počtu hutních zařízení, o důvodech zastavení stavby HUKA, o dodávce potrubí do SSSR, o přebudování protiletectvého krytu apod., bylo porušováním státního tajemství. Všichni obvinění se proti rozsudku odvolali. Následně ale došli k závěru, že v Husákově Československu nemají šanci na spravedlivý soudní proces a svá odvolání vzali zpět. Byli již v důchodovém věku a chtěli zbytek života prožít, pokud možno v klidu.

Autor poutavých knih

Doktor Sobička měl mimořádně dobrou paměť a mimo jiné i literární nadání. Monotónnost vazby a vězení ho přivedly ke psaní historických románů. Psaní mu přinášelo úlevu a dávalo mu zapomenout na realitu. V tomto směru zřejmě zdědil literární nadání po svých předcích. Rodina mu směla do vazební věznice přinášet historické materiály (mapy a knihy), podle kterých psal svou první knihu *Hetairie*. Když byl v roce 1961 propuštěn na svobodu, již nepotřeboval utíkat do světa antiky a poklesl jeho zájem o psaní. Trilogii *Triokálé* již nedopsal, neboť se mohl těšit ze své rodiny, přírody ...

Ve vazbě, vězení a po návratu na svobodu napsal JUDr. Sobička celkem čtyři historické romány:

- **GIBBS aneb Rozbití času** – psaní tohoto psychodramatu bylo zahájeno v roce 1956 v táboře Nikolaj na Jáchymovsku, dokončeno bylo asi v roce 1961 v Praze

- **Hetairie 1. díl trilogie Otročné války** – psaní bylo zahájeno v roce 1954 ve vazební věznici v Ruzyni a dokončeno bylo v roce 1955 ve věznici Mírov
- **Království Slunce 2. díl trilogie Otročné války** – psaní bylo zahájeno v roce +957 ve věznici Mírov a bylo dokončeno v roce 1959 ve věznici Kartouzy – Valdice
- **Triokale – 3. díl trilogie Otročné války** – psaní bylo zahájeno v roce 1959 ve věznici Kartouzy – Valdice a po propuštění na svobodu nebylo dílo dokončeno.

Podle posouzení současných literárních odborníků mají Sobičkovy romány vysokou úroveň a s menšími jazykovými úpravami by mohly být vydány i dnes. Knihy, které napsal ve vazbě a ve vězení, i když pojednávaly o povstání otroků v antickém Římě, nemohly být v komunistickém Československu vydány. Své jazykové a literární schopnosti mohl doktor Sobička uplatnit pouze jednou, jako překladatel knihy *Mayové* amerického autora Sylvanuse Griswolda Morleyho. Knihu vydalo v roce 1977 nakladatelství Orbis.

JUDr. Emil Sobička zemřel v lednu 1990, krátce po sametové revoluci, ze které měl, již vážně nemocný, jako následek věznění, upřímnou radost.

2. Profesor František Weyr

Další významnou osobností československého práva, která se zapojila do řešení sporu mezi Československem a panovnickým knížecím rodem Liechtensteinů byl profesor JUDr. **František Weyr (1879 - 1951)**. Narodil se ve Vídni manželům Emilovi a Marii Weyrovým. Otec **Emil Weyr (1848-1894)** byl uznávaný matematik a profesor na Vídeňské univerzitě, matka Marie rozená Wanieková z Domyslova pocházela z brněnské úřednické rodiny. Její otec Mathias Waniek byl c. a k. zemským stavebním ředitelem. V roce 1875 byl císařem povýšen za zásluhy do rytířského stavu s predikátem Waniek z Domyslova. Otcův bratr profesor **Eduard Weyr (1852-1903)** byl mezinárodně uznávaným matematikem.

Profesor Emil Weyr byl český vlastenec, který dbal na to, aby i v císařské Vídni se v jeho rodině hovořilo česky. Kromě Františka měli manželé ještě syna Jindřicha a dceru Marii (provádala se za JUDr. Konstantina Sobičku). Malý František studoval ve Vídni na české škole J. A. Komenského a na německém gymnáziu. V roce 1894 zemřel jeho otec na tuberkulózu. Protože si přál být pohřben v rodné Praze, uspořádala jeho vdova dva pohřby – ve Vídni a v Praze. Zhoršenou osobní situaci se jí podařilo vyřešit v únoru 1898 sňatkem s manželovým přítelem JUDr. Jaroslavem Sobičkou, který byl ředitelem Akademického gymnázia v Praze a c. a k. zemským školním inspektorem. Rodina se přestěhovala za ním do Prahy.

František a jeho bratr Jindřich zde navštěvovali Akademické gymnázium. Po maturitě v roce 1899 se František přihlásil ke studiu na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Často chodil na přednášky profesora Tomáše G. Masaryka. Po ukončení studia nastoupil jako konceptní praktikant na místodržitelství dolnorakouských stavů ve Vídni. V roce 1905 byl přidělen okresnímu hejtmanství v Mistelbachu nedaleko moravských hranic. Pak mu byla nabídnuta práce v Ústřední statistické komisi, která mu nabízela i možnost věnovat se akademické dráze, která ho lákala.

V prosinci 1908 obhájil svou habilitační práci na právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V roce 1909 začal pracovat současně v Zemské statistické kanceláři a na právnické fakultě a na Vysokém učení technickém. O tři roky později mu jeho přítel Karel Engliš zajistil nabídku místa mimořádného profesora na brněnské technice (od roku 1919 byl řádným profesorem). Zde se při hře tenisu seznámil s učitelkou měšťanské školy **Helenou Markesovou (1885-1964)** a ještě téhož roku se vzali. Až do první světové války publikoval několik desítek článků na odborná právní a politická témata.

Své zkušenosti se statistikou profesor František Weyr uplatnil i po vzniku Československé republiky. V letech 1920 - 1929 byl předsedou Státního úřadu statistického a významně se zasloužil o jeho vznik a organizaci, jakož i fungování Státní statistické rady. I když na vlastní žádost z úřadu odešel, aby se mohl naplno věnovat právní vědě, statistice se věnoval i nadále jako čestný člen Státní statistické rady. Na konferencích Mezinárodního statistického institutu byl mnohokrát vedoucím československé delegace.⁴⁰

Sloup československého práva

Po vzniku Československa ho národně-demokratická strana povolala jako poslance do Revolučního národního shromáždění. Jeho největším úkolem bylo s dalšími předními právníky připravit návrh československé ústavy (1920). Společně s přítelem Karlem Englišem se nejvíce zasloužil o založení Masarykovy univerzity v Brně, která zahájila činnost již v akademickém roce 1919-1920. Jejím prvním

⁴⁰ Statistika & my, č. 5/2011 str. 29, Český statistický úřad

rektorem byl zvolen profesor Engliš, prvním děkanem právnické fakulty byl jmenován její řádný profesor ústavního práva František Weyr. Děkanem byl celkem třikrát, a to v letech 1919-1920, 1927-1928 a 1935-1936. V akademickém roce 1923 - 1924 byl dokonce rektorem Masarykovy univerzity a v dubnu 1924 na ní vítal vzácnou návštěvu - prezidenta republiky T. G. Masaryka (viz obr. příloha).

Jako děkan se František Weyr zasloužil o mimořádně kvalitní personální obsazení fakulty, která si rychle získala pověst vysokou odborností. Weyr prosazoval tzv. teorii normativního práva, společně s kolegy JUDr. Jaroslavem Kallabem a JUDr. Jaromírem Sedláčkem. Založil tak brněnskou školu právní 32 teorie, která souzněla s *ryzí naukou právní* vídeňského profesora Hanse Kelsena. Profesor František Weyr je považován za jednoho z největších a nejoriginálnějších českých právních filozofů a právních teoretiků, všestranného renesančního ducha. Zabýval se především ústavním a správním právem a právní filosofií. Jeho dílo je odborníky na právní vědu ceněno dodnes.

Profesor Weyr vydal do roku 1938 také řadu odborných publikací, např. *Soustava československého práva státního* (1924) nebo *Československé ústavní právo* (1937). Nejvýznamnější z nich byla v roce 1936 *Teorie práva*, která jako odborná publikace vychází i dnes. Byl členem řady významných vědeckých společností, např. Mezinárodního institutu statistického v Haagu, Mezinárodního institutu pro veřejné právo v Paříži, Československé akademie věd, Československé statistické společnosti.

Podílel se na založení mezinárodního časopisu pro normativní právo *Revue Internationale de la Théorie du Droit/Internationale Zeitschrift für Theorie des Rechts*. Redigoval *Časopis pro správní a státní vědu* a vydání pětisvazkového *Slovníku práva československého*. Na struktuře a obsahu díla se podílel profesor JUDr. Emil Hácha. V Brně s manželkou vedl velmi bohatý kulturní život, včetně pravidelných domácích koncertů s přáteli - hudebníky.

Když došlo k okupaci Československa, začalo se o něj zajímat gestapo. 1. září 1939 měl být v Brně zatčen společně s několika stovkami dalších rukojmí. Naštěstí nebyl doma a poté s manželkou odjel do Prahy a ukrýval se u přátel. Jeho brněnská vila byla zabrána a sloužila jako byt německého plukovníka. Krátce po infarktu byl v září 1943 gestapem v Praze vypátrán, zatčen a uvězněn na Pankráci. Asi po měsíci byl propuštěn díky intervencím státního prezidenta Emila Háchy a předsedy protektorátní vlády a ministra spravedlnosti Jaroslava Krejčího. Na svobodě pak napsal první dva díly svých *Pamětí*.

Ironií osudu je, že nová budova Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně sloužila v době okupace jako sídlo gestapa. Po osvobození se pustil do obnovy Masarykovy univerzity, kde se stal společně s Františkem Čádou jejími jedinými řádnými profesory. Vrátil se také k psaní a do roku 1947 publikoval tři desítky odborných článků. V roce 1945 byl povolán za člena komise, která měla provést změny československé ústavy. Nesouhlasil se změnami, které prosazovali komunisté, protože by to již nebyla ústava demokratického státu.

Případ Liechtensteinové

Asi v červnu 1945 se na něj obrátil se žádostí o pomoc jeho synovec, přední pražský advokát JUDr. Emil Sobička. Právě převzal právní zastoupení lichtenštejnského vládnoucího knížete Františka Josefa II. ve věci konfiskace majetku Liechtensteinů. Na základě dekretu prezidenta republiky č. 5/1945 Sb. z dne 19. května 1945 o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě *majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů* byl majetek Liechtensteinů označen za německý a byla na něj uvalena národní správa.

Veškerý majetek Liechtensteinů (a ostatních lichtenštejnských občanů) na území ČSR byl následně zkonfiskován na základě dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. z 21. června 1945 o *konfiskaci a*

urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa. Příslušné úřady začaly vydávat konfiskační vyhlášky.

V letech 1945 a 1947 vypracoval pro Sobičku celkem čtyři posudky, které jednoznačně prokazovaly nezákonnost konfiskací z pohledu československého, i mezinárodního práva.⁴¹ K jeho právnímu názoru se přiklonili i referenti Nejvyššího správního soudu, který připravoval v květnu 1947 zrušení konfiskačních vyhlášek. To přimělo rozzuřeného komunistického ministra zemědělství Julia Ďuriše k prosazení odložení veřejného zasedání soudu na neurčito.

Přesto československá vláda (ministerstva zahraničí, spravedlnosti a financí) dospěla v roce 1947 k závěru, že všichni lichtenštejnští občané, kterým byl na území ČSR zkonfiskován majetek, budou muset dostat finanční odškodnění.⁴² V polovině února 1948 jednali již jen o jeho výši. Komunistický převrat zrušení konfiskací a finančnímu odškodnění zabránil. Nejvyšší správní soud pak v novém „lidově-demokratickému“ zřízení nakloněném složení soudců na neveřejném zasedání v listopadu 1951 odvolání knížete Františka Josefa II. proti konfiskacím pochopitelně zrušil. V té době Liechtensteinové měli znemožněno také právní zastoupení, protože jejich advokátovi JUDr. Emilu Sobičkovi akční výbor Advokátní komory nezákonně odebral oprávnění pracovat jako advokát.

Určitým zadostiučiněním pro profesora Weyra i jeho přítele profesora Karla Engliše bylo udělení čestných doktorátů Masarykovy univerzity v dubnu 1947. Po komunistickém převratu v únoru 1948 začaly čistky i na právnických fakultách, soudech a v advokacii. Akční výbor Národní fronty nezákonně ustavený i na Masarykově univerzitě mu zakázal přednášky a vědeckou práci a poslal ho do penze. Ani se neobtěžoval mu to oznámit písemně.⁴³ Nesměl ani publikovat. Jeho přítel profesor Karel Engliš rektor Univerzity Karlovy musel 26. února 1948 rezignovat na svou funkci.

Čistky na právnické fakultě Masarykovy univerzity nakonec vedly k jejímu zrušení vládou v roce 1950 (výuka práva v Brně byla obnovena až v roce 1969). Propuštěna nebo i uvězněna byla řada pedagogů Karlovy i Masarykovy univerzity a dalších vysokých škol. Na jejich místa nastoupili méně kvalifikovaní, ale režimu loajální úředníci nebo právníci.

Profesor Weyr pak žil v ústraní a začal psát třetí díl svých *Pamětí*, který nedopsal. Zemřel v Brně 29. června 1951 na onemocnění srdce dříve, než by ho komunistický režim začal pronásledovat. Bezcitnost a ignorace práva a spravedlnosti komunistickým režimem ho ničily stejně, jako zprávy o věznění a perzekuci jeho přátel a kolegů. Při jeho šedesátinách ho charakterizoval jeho právnický kolega JUDr. Zdeněk Neubauer takto: „Muž, který velmi vysoko klade přátelství, charakternost a korektnost. Muž někdy až dětsky jemný, citlivý a soucitný, ale současně přímočarý a nekompromisní tam, kde jde o vědeckou pravdu, logiku, vkus a slušnost.“

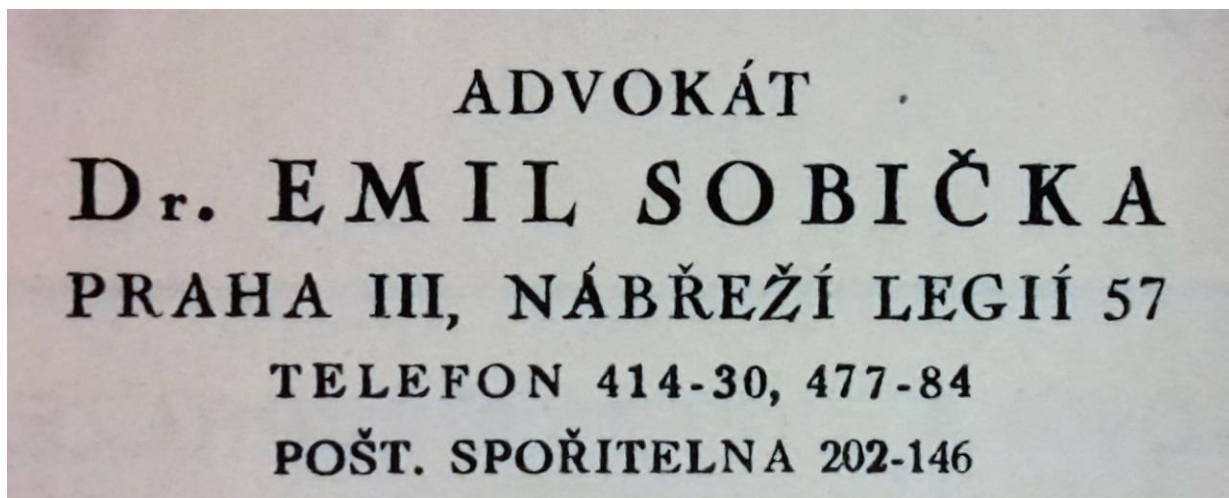
Profesor František Weyr měl rád filosofii a umění, byl výborným hudebníkem, obdivoval dobu antiky a renesance, byl znalcem krásné literatury. Ještě jako student pěstoval s přáteli hudbu v pražském *Akademickém orchestru*. V Brně patřil k organizátorům divadelního a hudebního života, byl členem spolku *Brněnský klub*, přátelil se se členy Českého kvarteta. S přáteli doma hrál po desítky let komorní hudbu. Byl předsedou Svazu spolků na ochranu zvířat. I taková byla jedna z největších autorit československého práva.

Napsal třídílné *Paměti*, které jsou vynikajícím a zajímavým literárním dílem, které poskytuje zasvěcený pohled na období monarchie i Československé republiky v letech 1890 až 1950. Vydány byly až v roce 2004. K dílu profesora Františka Weyra se Masarykova univerzita hrdě hlásí i dnes. Např. od roku 2014 pořádá na jeho počest Právnická fakulta Masarkovy univerzity soutěž *O cenu Františka Weyra*.

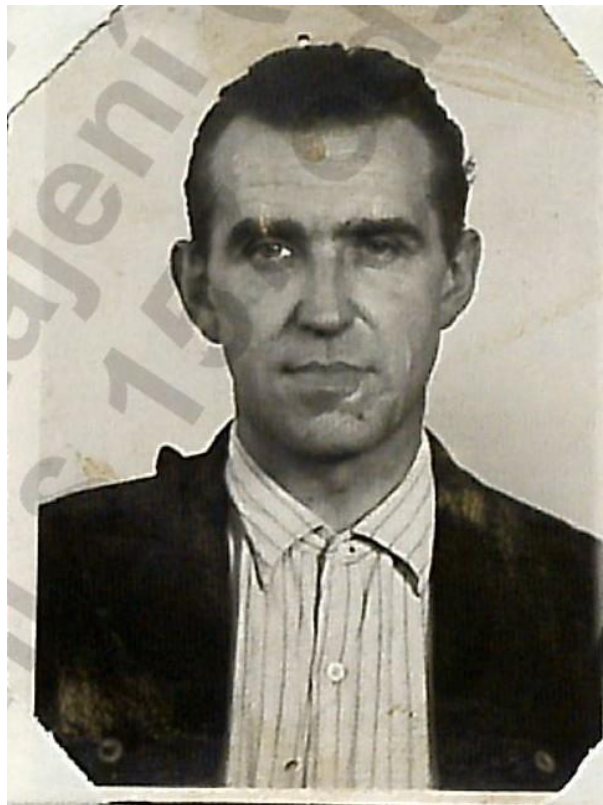
⁴¹ Ondřej Horák, Liechtensteinové mezi konfiskací a vyvlastněním ..., Libri, Praha 2010, str. 142 an.

⁴² Václav Horčíčka, Lichtenštejnové v Československu, str. 149-152

Obrazová příloha

Adresa advokátní kanceláře JUDr. Emila Sobičky na hlavičkovém papíru

Generální vikář pražského arcibiskupství ThDr. Bohuslav Opatrný a vrchní kriminální tajemník pražského gestapa Kurt Oberhauser, se kterými JUDr. Emil Sobička jednal jako vedoucí Knížecí arcibiskupské kanceláře

HEADQUARTERS
953rd Field Artillery Battalion
APO #230 U.S. Army

11 May 1945

MEMO:

TO : To Whom It May Concern.

Lt. SOBICKA of the Czechoslovakian Army and Cpl Cannon of RAOC, British Army are hereby ~~granted~~ permission to use four (4) German Wehrmacht vehicles of his own selection that are not now in use for the purpose of transporting wounded and other British soldiers.

Any medical assistance that can be given to the wounded will be greatly appreciated.

W. B. O'Connor
W. B. O'CONNOR
Major, FA

Potvrzení majora W. B. O'Connora z 953. praporu dělostřelectva americké armády k poskytnutí vozidel pro převoz britských zajatců z Prahy do americké zóny (11. 5. 1945)

ČESKOSLOVENSKÁ ARMÁDA - Úsek: Štefánikovy kasárny

Zatímní vojenský průkaz číslo 81/vel.
 (Platí jen při současném předložení občanské neb jiné platné legitimace s fotografií)

Pro: p. JUDr. Sobičku Emila
 Hodnost, příjmení a jméno

narozen dne 19. 1906 v Rehru

Útvar: vel. úseku
 Majitel je oprávněn nositi zbraň.

Dne: 10.5. 1945

nov. J. Sobička Vlastnoruční podpis
Fr. Štýl pšt J. Sobička Velitel

Povolení nosit zbraň, které JUDr. Emilu Sobičkovi vydala Československá armáda 10. května 1945

Vládnoucí kníže František Josef II. z Liechtensteinu s manželkou kněžnou Ginou a jeho mladší bratr princ Karel Alfréd z Liechtensteinu - generální zmocněnec vládnoucího knížete v Československu v letech 1939 - 1948 - nejvýznamnější klienti Sobičkovy advokátní kanceláře

Ministerstvo sociální péče.

Jedn.čn. C III-8852-14/9-48-805 V Praze dne 15. září 1948

Věc: JUDr Emil Sobička s rodinou

Žádost o souhlas k vydání vystěhovaleckého
pasu do ~~XXXXXX~~ Lichtensteinska

Referent: Fatka

Ministerstvu v n i t r a

v P r a z e .

Ministerstvo sociální péče posoudilo věc s hlediska ochra-
ny domácího trhu práce a s hlediska sociálního a nemá námitek pro-
ti tomu, aby, budou-li splněny ostatní předpoklady, byl vydán vy-
stěhovalecký pas do ~~XXXXXXXXXX~~ Lichtensteinska

jméno: JUDr Emil S o b i č k a, nar. 1/9 1906, býv. advokát, s manželkou
Janou rozenou Schüllerovou, nar. 1910, synem Eduardem, nar. 1934,
dcerou Marií, nar. 1935, bytem Praha XVI., nábreží Legií 57

Podle vl.nař.č. 7/1947/saz.P/ pol. 2 předepisuje se dávka
ve výši Kčs slovy:

Vystěhovalecký pas bude straně vydán ve Státní vystěh. sta-
nici Praha IX., Novovysočanská č. 599 teprve po předložení stvrzen-
ky o zaplacení této dávky a ostatních předepsaných dokladů.

Za m i n i s t r a :

Za správnost vyhotovení:

Dr. Šlašek v.r.

Žádost JUDr. Emila Sobičky o vydání vystěhovaleckého pasu do Lichtenštejnska (15. 9. 1948), kterou podal poté, co ztratil víru v demokratický vývoj v Československu (ABS ČR)

EMBASSY OF THE UNITED STATES OF AMERICA
IN PRAHA

BUILDING PASS N° 384

Dr. Emil SOBICKA

whose photograph and signature appear below is in charge of
Commissary

and is authorized to enter the Embassy building upon presentation
of this pass.

Signature of Bearer

Dr. Emil Sobička

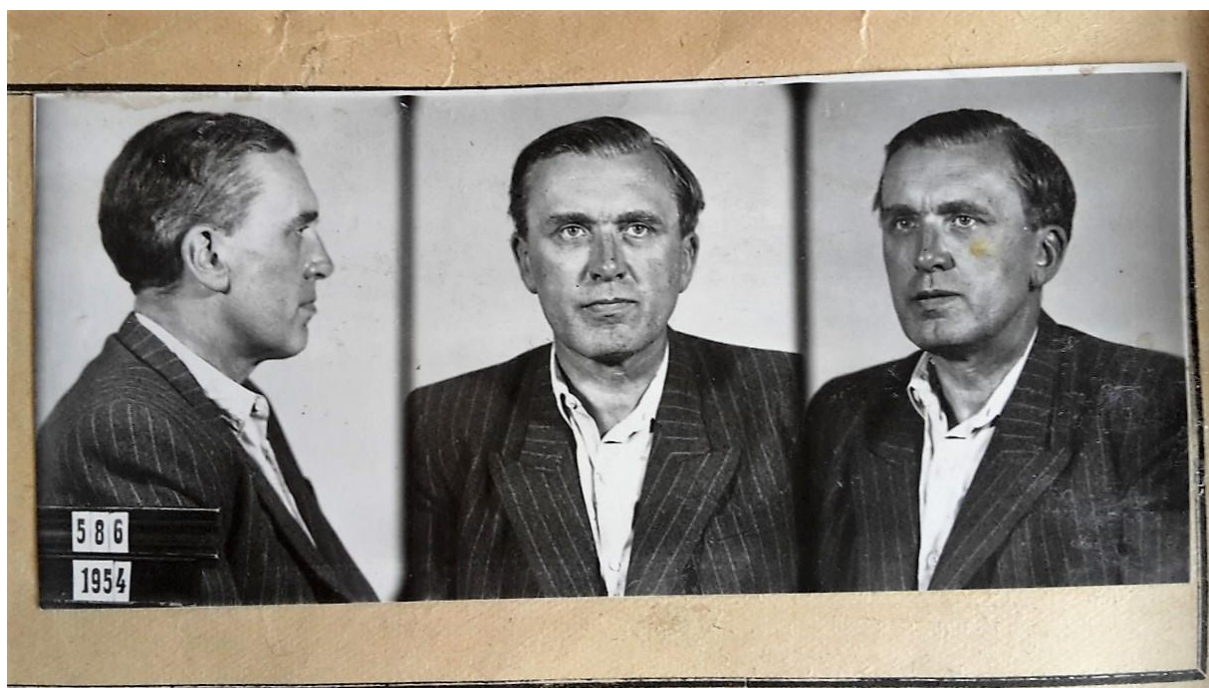
Issued by

John E. Finney Jr.
Vice Consul and Administration Officer

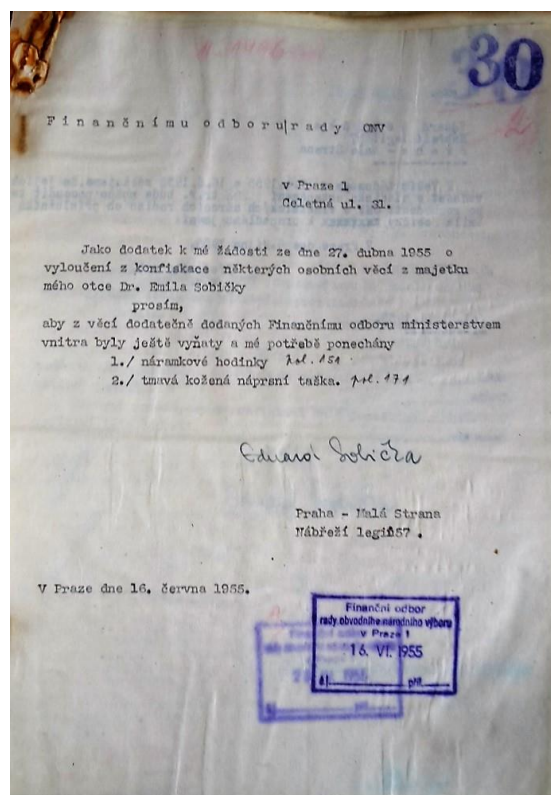
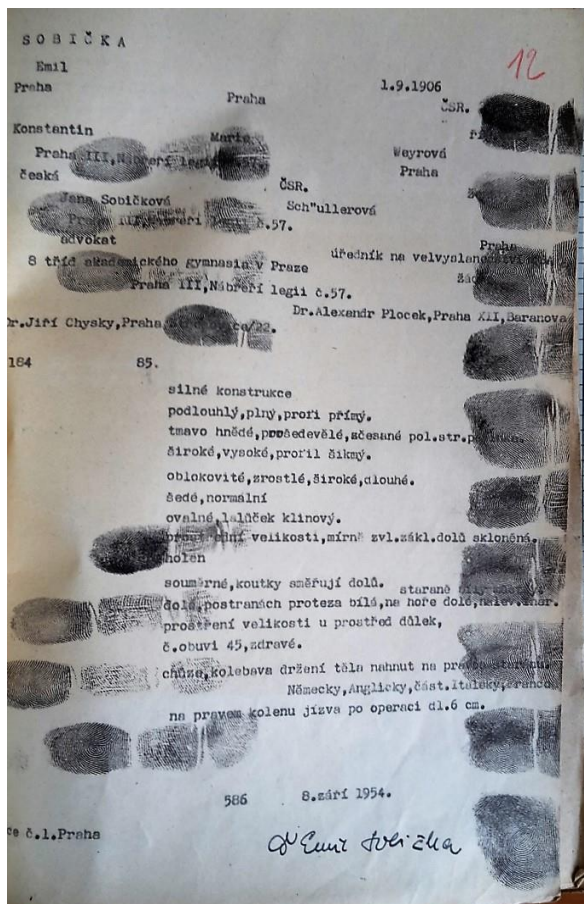
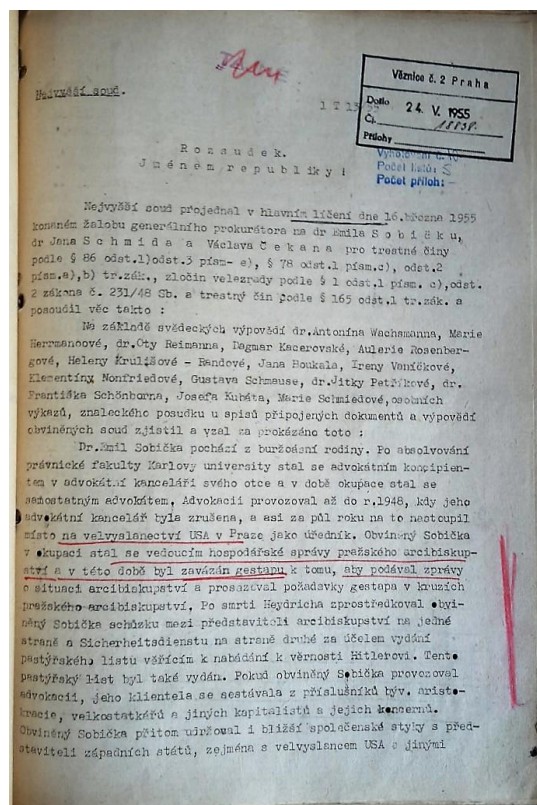
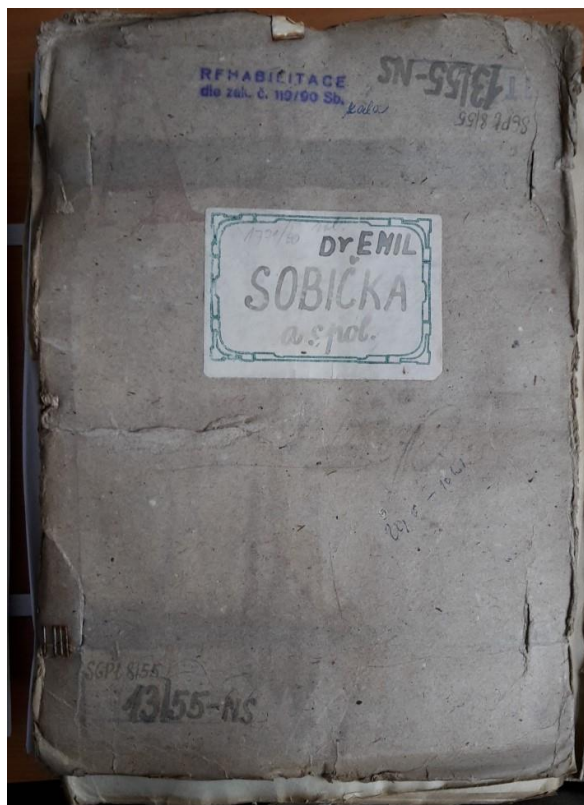
Služební průkaz JUDr. Emila Sobičky - zaměstnance velvyslanectví USA v Praze v letech
1948 - 1954

Velvyslanec USA v ČSR Laurence Steinhardt a vstup do budovy amerického velvyslanectví v Praze v ulici na Tržišti, kde byl šest let zaměstnán JUDr. JUDr. Emil Sobička.

Detail fotografií z vyšetřovacího spisu JUDr. Emila Sobičky z roku 1954 - zobrazují unaveného, ale nezlomeného člověka (ABS ČR)

Trestní spis JUDr. Emila Sobičky z Národního archivu České republiky - za povodní v roce 2002 byl poškozen, ale podařilo se ho restaurovat (ukázky dokumentů ze spisu) (ABS ČR)

Ministerstvo vnitra
Správa vyšetřování.

V Praze, dne 17. listopadu 1954.

Č.j. : B/4-V-18838.

Vyhotoveno 5 k.

PROTOKOL O VÝPOVĚDI

s obviněným

Dr. Emilem SOBIČKOU, nar. 1. září 1906 v Praze, býv. majitelem advokátní kanceláře v Praze, naposledy úředníkem amerického velvyslanectví v Praze.

Zatčen 26. srpna 1954.

Výslech byl započat dne 17.11.1954 o 9.50 hod..

Otázka : Dne 13. 11. 1954 jste vypověděl, že HORAN zanechal o SOHRA v Norimberku norkovou pláštěnku. Dále pak v témže protokole říkáte, že HORAN vám v dopise psal o adresu SOHRA. Je tomu tak ?

Odpověď : Ano to je pravda a k upřesnění bych chtěl dodat, že SOHR odejel z Prahy asi o dva měsíce dříve než HORAN. Proto také mohl HORAN zanechat pláštěnku u SOHRA v Norimberku a dopis, který jsem od HORANA dostal z Vídně, byl odeslán za několik měsíců později. Na adresu se ptal dle mého názoru proto, že nadostával od SOHRA odpověď stejně jako já.

Otázka : V průběhu vašeho vyšetřování jste také doznal, jak vám byly zasílány přes diplomatickou poštu amerického velvyslanectví v Praze dopisy ze Západu.

Vyjmenoval jste všechny případy ?

Odpověď : Nikoliv. Na jaře 1949 předala mi manželka ^{PENNFIELDOVA} chargé d Affaires amerického velvyslanectví dopis od manželky

čt. sekret. : Ct. Am. Solier

407

NPT č. 1 Leopoldov

íslo: NZ - 2299/57.

V Leopoldove dňa 3. mája 1957.

L u d o v ý s ú d

H l o h o v e c .

K čís. Nt 222/57.

Vec: Odsúdený S o b i č k a Emil - prerušenie trestu.

K Vášmu dožiadaniu ohľadne ods. S o b i č k u Emila, nar. 1.9.1906 v Prahe Vám oznamujem, že menovaný je odsúdený najvyšším súdom v Prahe zo dňa 16.3.1955 čj. l T 13/55, na dobu 20 rokov odňatia slobody.

Vo výkone trestu je od 26.8.1954 a trest mu končí 26.8.1974.

Jeho zdravotný stav je nasledovný: Trpí vleklým zánetom horních dolných cest dýchacích s mierou plicní rozedmou. Duševne je zdravý. Klasifikácia II - bezprašné.

Chovanie menovaného v tunajšom NPT sa zlepšilo, avšak v inom NPT bolo jeho chovanie na slabšej úrovni. Bol 1 krát disc. trestaný a to dňa 18.1.1956, pre nedodržovanie domáceho poriadku, avšak od tejto doby sa jeho chovanie hodne zlepšilo. Povahy je tichej, je kamarátsky a s kolektívom sa znáša. Je disciplinovaný a ukáznený.

V tunajšom NPT je zaradený na pracovisko Konopa, kde stanovenú normu plný na 100%. O prácu prejavuje záujem, nie je do práce napomínaný, ale snaží sa podať čo najlepší pracovný výkon. Taktiež v NPT Ostrova podával priemerne pracovný výkon v týchto percentách a to takto 105 %, 81%, 100%, 105%, 118%.

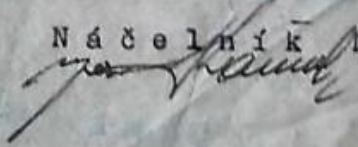
V jeho osobnom spise je zistené a to v posudku zo dňa 20.6.1956, menovaný po stránke politickej sa prejavuje záporne voči nášmu ľudovo-demokratickému zriadeniu. Na tábore prevádzal rôzne schôdze s odsúdenými, kde hovoril sním o medzinárodnej situácii, kde do popredia staval západnú mocnosť, ako orgán ľudstva spravodlivý a uplatňuje medzi nimi miesto na americkom veľvyslanectve. Je veľmi opatrný vo svojom chovaní na tábore, aby nezavdal príčinu ku kázenskému potrestaniu.

U menovaného doposiaľ nesplnil trest svoj prevýchovný účel.

K celkovému vyhodnoteniu menovaného možno povedať, že výkon trestu doposiaľ nezapôsobil plne na menovaného po stránke prevýchovnej, lebo tento je po stránke politickej nebezpečný k nášmu ľudovo-demokratickému zriadeniu.

Prerušenie trestu menovaného tunajšie veliteľstvo NPT n e d o - p o r u č u j e .

y h o t o v i l :
pr. R y b á r .

N á č e l n í k N P T :

3. 5. 1957 - zamítnutí žiadosti o prerušenie trestu JUDr. Emila Sobičky, náčelníkem NPT č. 1 Leopoldov (ABS ČR)

B

HLÁŠENÍ KE KÁZEŇSKÉMU ŘÍZENÍ

Č. zákl.: *3248* Jméno: *Polieška Em!* Umístění: *I/25*

Určuji uvedeného, *ke kázeňskému řízení pro*
neplnění normy.

Výsledky předběžného zjišťování-pracovní výkon-posudek.
 Návrh kázeňského trestu od toho, kdo určuje odsouzeného ke kázeň. řízení.

Normu splnil ze listopadu
na 23 %

Na každého obv., souz., ods. musí být samostatné hlášení!
 Účastníci téhož provinění se uvedou navzájem jmény na jednotlivých hlášeních.

Broosky
 Dne *7/12/59.* podpis toho, kdo určuje ods. ke káz. říz.

Broosky
 podpis toho, kdo určuje ke káz. řízení.

Záznam o jednom z mnoha kázeňských řízení - 7. 12. 1959 (ABS ČR)

Městskému soudu v Praze

28. V. 1973

Praha 2, Spálená ul. 2

č.j. 20 Tr 113/69

Dr. Emil Sobička, důchodce, Praha 5, Janáčkovo nábřeží 57

trvá na projednání svého rehabilitačního návrhu.

Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 16.3.1955 sp.zn. 1 T 13/55 jsem byl odsouzen pro zločiny podle §§ 78 odst.1 a 86 odst.1 ku ztrátě svobody na 20 let a vedlejším trestům.

Ačkoliv při svém rozhodování smí soud přihlížet pouze k těm skutečnostem, které byly ve veřejném zasedání probrány a opírat se pouze o důkazy, které byly v tomto zasedání provedeny /zásada materiální pravdy/ - neprovedl tehdejší soud důkazy vůbec žádné krom přečtení administrativních protokolů které byly dle vlastního vyjádření ministerstva vnitra podle tehdejších zvyklostí "upravovány". /Zpráva min.vnitra z 13.9.1965/.

Po mém soudu jest na obžalobě, aby obžalovanému za vinu kladené trestné činy při hlavním přelíčení nevývratnými důkazy prokázala - což se ani tehdy před původním soudem ani kdy později nestalo. Ani přečtení "upravených" administrativních protokolů ani "bezpečná doznání" obžalovaných nepostačují a rozsudek na základě těchto "důkazů" vynesený porušuje nejhrubším způsobem zásadu materiální pravdy nehledě už ani k dalším nezhojitelným vadám celého řízení které jsem podrobně rozvedl ve svém podání z 12.června 1964 a dále.

Mám za to, že obžalobou navrhované a soudem provedené důkazy ani tehdy ani kdy jindy nepostačovaly a nepostačují ku prokázání skutkové podstaty trestných činů pro něž jsem byl odsouzen.

Trvám proto na provedení a projednání svého rehabilitačního návrhu a žádám, aby byly provedeny důkazy:

- a./ Zprávou ministerstva vnitra z 13.9.1965
- b./ znaleckým posudkem MNO z 29.12.1954 /~~dokument č.17 vyš.spisu~~
- c./ posudkem úřadu předsednictva vlády z 22.2.1955 /dokument č.17 vyš.spisu/
- d./ posudkem ministerstva hutního průmyslu a rudných dolů /dokument č.18 tamtéž/.

V Praze, dne 24.května 1973.

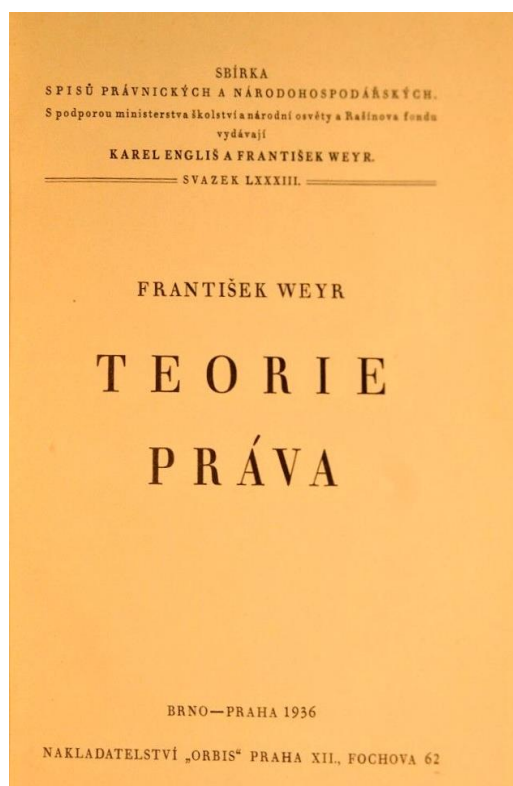
Doporučeně.

Emil Sobička

Vyjádření JUDr. Emila Sobičky z 24. května 1973 - trvá na zahájení rehabilitačního procesu (ABS ČR)

Františkův otec profesor Vídeňské univerzity Emil Weyr byl významný matematik. Nadání pro matematiku zdělili i oba jeho synové, zejména pak Františkův mladší bratr profesor Eduard Weyr.

Profesor František Weyr, rektor Masarykovy univerzity v Brně, první děkan její právnické fakulty a významná osobnost československého ústavního práva a titulní strana jedné z jeho klíčových prací „Teorie práva“ z roku 1936. - Tato jeho kniha vychází dodnes.

Profesor František Weyr byl prvním děkanem Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v letech 1919 - 1920 (a poté ještě dvakrát) a v akademickém roce 1923-1924 byl i jejím rektorem - znak univerzity a její právnické fakulty

Rektor Masarykovy univerzity profesor František Weyr 22. června 1924 přivítal na půdě univerzity prezidenta Československé republiky T. G. Masaryka (zleva: Stanislav Souček, Bohumil Baxa, Vladimír Berka, Antonín Hamsík, Bohumil Kužma, Antonín Beer, František Weyr, T. G. Masaryk, student Tuscher, Josef Vacek, Edward Babák, Jaroslav Kallab, Josef Woldřich, Vojtěch Rosický, Václav Vondrák, Jan Krejčí, Karel Engliš/) (Foto: Archiv Masarykovy univerzity, Brna)

Profesor František Weyr (vlevo) a profesor Karel Engliš na promoci v dubnu 1947, kdy jim Masarykova univerzita udělila čestné doktoráty. Po únoru 1948 čekala oba již jen perzekuce.

Použitá literatura

Horák Ondřej, disertační práce, *Lichtenštejnové mezi konfiskací a vyvlastněním, Příspěvek k poválečným zásahům do pozemkového vlastnictví v Československu v první polovině dvacátého století*, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra dějin státu a práva, Brno 2007

Horák Ondřej, *Liechtensteinové mezi konfiskací a vyvlastněním, Příspěvek k poválečným zásahům do pozemkového vlastnictví v Československu v první polovině dvacátého století*, Libri, Praha 2010

Horčíčka Václav, *Lichtenštejnové v Československu*, Agentura Pankrác 2014

Juřík Pavel, *Lichtenšteimové v českých zemích, Stručná historie a současnost knížecího rodu Liechtensteinů a Lichtenštejnska*, HSL, Praha 2015

Juřík Pavel, *Jihočeské dominium, Rožmberkové, Eggenbergové, Schwarzenbergové a Buquoyové v jižních Čechách*, Libri, Praha 2008

Juřík Pavel, *Liechtensteinové, Historie a sídla knížecího rodu*, Libri, Praha 2015

Mašek Petr, *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*, Díl II., ARGO 2010

Vařeka Marek, *Lichtenštejnsko*, Libri, Praha 2011

Weyr František, *Paměti*, díl. 3, Atlantis, 1999

Periodika, internet

Statistika & my, č. 5/2011, Český statistický úřad
www.wikipedia.com

Prameny

Archiv bezpečnostních složek (ABS), složky: V 2746 MV operativní podsvazky 1 a 2, osobní spisy Čekan, Schmíd, Sobička, V 2746 MV podsvazky 1 a 2, skupinový spis
Archiv České advokátní komory, osobní spis JUDr. Emil Sobička
Národní archiv v Praze, trestní spis 1T - 33/55 - NS
Rodinný archiv Eduarda Sobičky

Ilustrace

Archiv Masarykovy univerzity, Brno (str. 45)
Soukromý archiv Eduarda Sobičky (str. 34, 35, 36, 37)
wikipedia.com, archiv Pavla Juříka (str. 35, 38, 44)

Historický spolek Liechtenstein, 2017

© Ing. Pavel Juřík 2017

www.hs-liechtenstein.cz